

I.

Analýza

***vývoje příjmů a výdajů domácností ČR
v 1. pololetí 2014 a predikce na další období***

(textová část)

Obsah

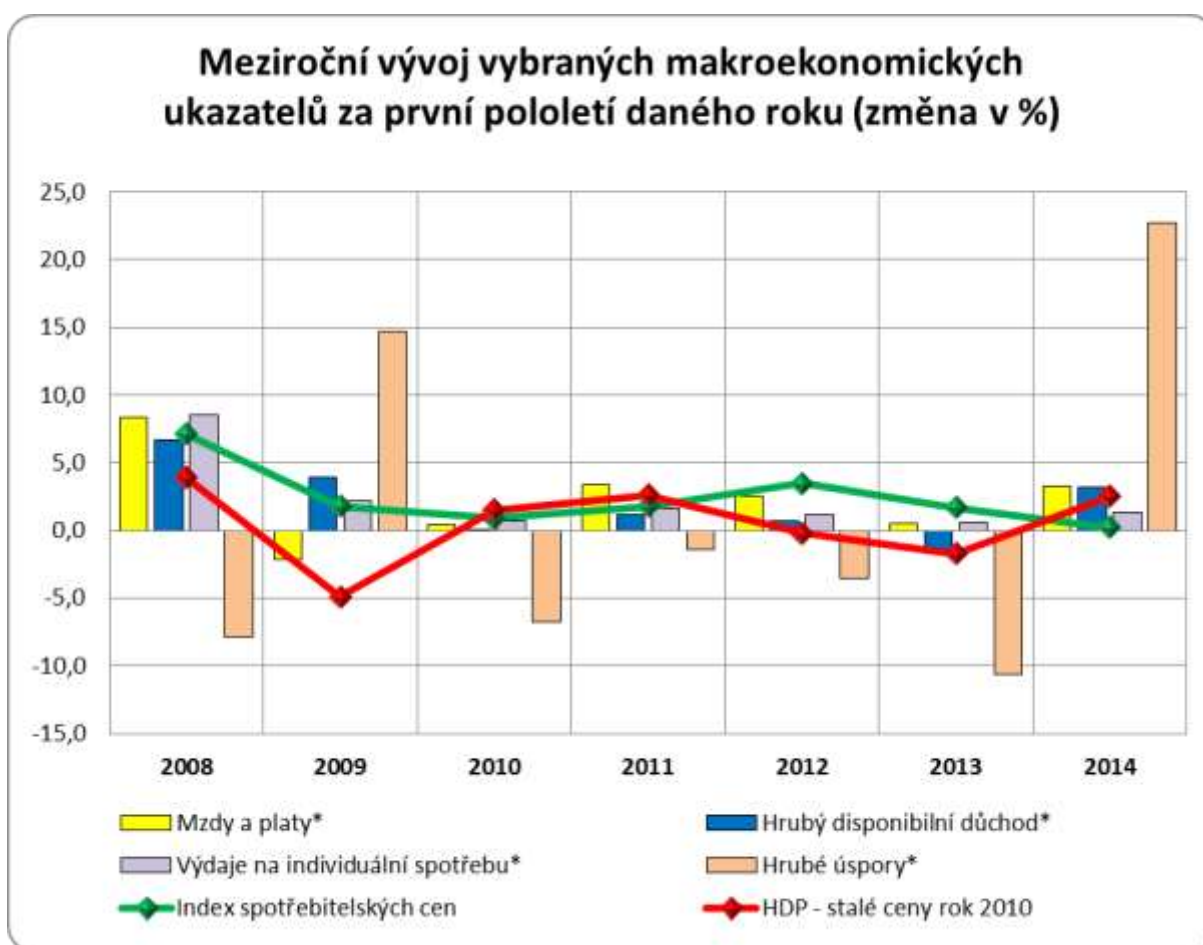
strana

A. Základní charakteristika příjmové a výdajové situace domácností v 1. pololetí 2014	1
B. Vývoj hlavních skupin příjmů, životních nákladů, výdajů a úspor domácností (podrobnější zhodnocení)	5
1. Příjmy domácností	5
1. 1 Základní charakteristika	5
1. 2 Mzdy.....	8
1. 2. 1 Poznatky ze šetření ISPV	16
1. 3 Sociální příjmy.....	20
2. Spotřebitelské ceny a životní náklady	28
3. Peněžní výdaje, půjčky a úspory domácností	30
3. 1 Peněžní výdaje	30
3. 2 Peněžní úvěry, půjčky	32
3. 3 Úspory.....	34
C. Vývoj ve 3. čtvrtletí 2014 a predikce na další období	36

A. Základní charakteristika příjmové a výdajové situace domácností v 1. pololetí 2014

V prvním pololetí roku 2014 **pokračoval pozitivní vývoj hospodářství České republiky**, který nastal na konci minulého roku. Hrubý domácí produkt vzrostl meziročně v prvním čtvrtletí o 2,6 % a ve druhém o 2,5 %. **Česká ekonomika rostla výrazně rychleji než průměr EU 28**, ale jedním z důvodů však byla nízká srovnávací základna z roku 2013.

Názorný pohled na vývoj vybraných ukazatelů ekonomiky v 1. pololetí let 2008 až 2014 podává následující graf:

*vypočteno z běžných cen

Výchozí rok 2008 se stabilním růstem byl po ekonomickém propadu v roce 2009 následován výrazným poklesem kupní síly domácností. Po krátkém oživení v letech 2010 a 2011 znovu následoval záporný vývoj HDP vedoucí ke zhoršení sledovaných ukazatelů. **V prvním pololetí tohoto roku je zřejmé zlepšení příjmové situace českých domácností**, avšak na ukazateli hrubých úspor, na stále mírném úvěrování a vysokém nárůstu netermínovaných vkladů (více v kapitole 3), je nadále patrná **vysoká opatrnost českých domácností**.

Posilující příjmy domácností měly pozitivní vliv na **růst individuální spotřeby domácností**, která se v prvním pololetí 2014 meziročně zvýšila **o 1,6 %**. Kromě kladného vlivu poptávky domácností k růstu HDP výrazně přispívaly rostoucí výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí a tvorba hrubého fixního kapitálu. Zhoršený vývoj v zemích Eurozóny (především v Německu) negativně ovlivňoval vývoj bilance zahraničního obchodu České republiky, zatímco koncem minulého roku byl klíčovým prorůstovým faktorem.

Ekonomickou situaci domácností v hodnoceném období **charakterizovaly zejména tyto skutečnosti**:

- ⇒ **hrubý disponibilní důchod v sektoru domácností** (na bázi národních účtů) **vzrostl** nominálně **o 3,2 %**, **o něco méně se** meziročně **zvýšily** celkové čisté **příjmy** konkrétních typů **domácností** (podle statistiky rodinných účtů), a to v průměru **o 2,1 %** na osobu měsíčně; **kupní síla příjmů** vzhledem k nízké cenové inflaci rovněž **v úhrnu vzrostla (o 1,9 %)**,
- ⇒ **největším zdrojem peněžních příjmů** domácností byly **mzdy**; **průměrná nominální měsíční mzda v národním hospodářství** (na přepočtené počty zaměstnanců) činila **25 159 Kč** a její **meziroční dynamika růstu se z 0,4 % v lednu – červnu 2013 zvýšila na 2,8 %**; po zohlednění nárůstu cenové inflace došlo **k nárůstu reálné úrovně průměrné mzdy o 2,6 %**,

- ⇒ **příjmy sociálního charakteru** – druhé nejvýznamnější složky úhrnných příjmů domácností – **vzrostly** (o 1,0 %); **pokles** byl zaznamenán **u podpor v nezaměstnanosti a dávek pro osoby se zdravotním postižením; příjmy** občanů **z ostatních druhů** sociálních **dávek se zvýšily**, a to jak v nominálním, tak i reálném vyjádření,
- ⇒ **průměrná výše** (samostatně vypláceného) **starobního důchodu vzrostla o 0,9 % na 11 049 Kč**, jeho reálná hodnota se zvýšila o 1,1 % (při zohlednění indexu životních nákladů domácností důchodců ve výši 99,8 %),
- ⇒ **vzrostl průměrný počet evidovaných nezaměstnaných** a zároveň i počet evidovaných nezaměstnaných s nárokem na podporu, přičemž **průměrná výše podpory v nezaměstnanosti se** meziročně **snížila o 5,5 % na 5 867 Kč** měsíčně,
- ⇒ **zvýšil se objem prostředků** vyplacených **na dávky pomoci v hmotné nouzi** (o 12,9 %) zejména v souvislosti s navýšením počtu příjemců dávek v důsledku rostoucího počtu uchazečů o zaměstnání bez nároku na podporu v nezaměstnanosti a příjmovou situací některých typů domácností,
- ⇒ jen nepatrný byl meziroční průměrný **růst spotřebitelských cen** (cenové inflace) **o 0,2 %**, přispěl k tomu zejména cenový vývoj ve skupinách bydlení, bytové vybavení, zdraví, pošty a telekomunikace, přičemž určité náznaky případného až deflačního úhrnného pohybu zpomalil růst cen výživy a alkoholických nápojů; **u domácností důchodců životní náklady** dokonce nedosáhly ani úrovně ledna – června 2013, když **se o 0,2 % snížily** (odraz mimořádně příznivého vývoje ve **struktuře** jejich **spotřebního koše** s dominantním postavením **výživy**; **v hl. m. Praze** bylo navýšení relativně nejvyšší a činilo **0,8 %**, neboť zde byl vykázán hlavně menší pokles cen bydlení,
- ⇒ podstatným činitelem mírného **navýšení spotřebních výdajů** v 1. pololetí letošního roku byl relativně příznivý vývoj zaměstnanosti (zvýšení o 0,5 %)

a vykázaný růst reálných mezd, přesto však dynamika výdajů zaostávala za růstem nominálních příjmů,

- ⇒ i přes pokračující hospodářské oživení bylo v prvním pololetí roku 2014 stále zřejmé **opatrné chování domácností vůči úvěrům a zadlužování**; **celkový objem půjček domácností u bank** se meziročně zvýšil o 52,4 mld. Kč a **dosáhl 1,2 bil. Kč**; **rozhodující část** stále představovaly **hypoteční a jiné úvěry na bydlení** (přírůstek 47,2 mld. Kč, tj. o 5,7 % meziročně),
- ⇒ **domácnosti** nadále **navyšovaly** své (bankovní) **úspory** – jejich objem se podle dostupných údajů České národní banky v červnu letošního roku meziročně zvýšil o 75,3 mld. Kč **na 1,9 bil. Kč**; vzhledem k nízkým úrokovým sazbám z vkladů **preferovaly** opět **netermínované** krátkodobé **finanční produkty** a také využívaly ve větší míře **alternativní formy spoření**.

*

*

*

Zpráva přináší v dalších částech základní charakteristiku a hodnocení souvislostí, které v 1. pololetí 2014 ovlivňovaly vývoj příjmů a výdajů domácností v České republice. Jejím hlavním cílem je vyjádřit především rozhodující tendence ve vývoji základních (dostupných) ukazatelů životní úrovně českých domácností.

Je třeba připomenout, že statistika rodinných účtů (použitá v analýze) je především výdajovou statistikou, údaje za příjmy jsou rodinnými účty sledovány jen doplňkově – přesto jsou (vzhledem k absenci jiných aktuálních zdrojů) jediným zdrojem dat pro základní (obecnější) hodnocení v konkrétním období. Výsledky statistiky rodinných účtů jsou rovněž významné pro kvalifikované odhady dopadů různých vládních opatření (daně, regulace cen, restrikce příjmů apod.) na sociální politiku státu, což platí i pro statistiku spotřebitelských cen.

Při zpracování materiálu byla použita zejména data a analýzy: MPSV, ČSÚ, MF ČR, ČNB, ČSSZ, AKAT, ČLFA a odborného a periodického tisku.

Rozbor pohybu výdělků jednotlivých zaměstnanců (zvláštní část přílohy) umožnila data Informačního systému o průměrném výdělku za 1. pololetí 2014 (pokrývající 18 436 ekonomických subjektů zaměstnávajících 1 977 tis. zaměstnanců) v gesci MPSV.

Zhodnocení dalšího vývoje bude předmětem zprávy hodnotící vývoj těchto atributů za 1. - 3. čtvrtletí 2014, která bude předložena vládě koncem ledna 2015.

Zpráva obsahuje data platná k 17. říjnu 2014.

B. Vývoj hlavních skupin příjmů, životních nákladů, výdajů a úspor domácností *(podrobnější zhodnocení)*

1. Příjmy domácností

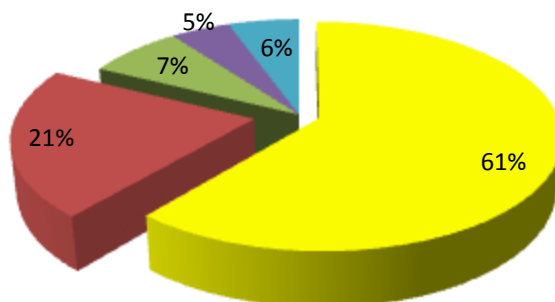
1. 1 Základní charakteristika

Hospodaření českých domácností v první polovině roku 2014 charakterizoval mírný **nárůst kupní síly peněžních příjmů** na makro i mikro úrovni.

Běžné příjmy sektoru domácností (podle statistiky národních účtů) **dosáhly celkové výše 1 378,6 mld. Kč.** Meziročně tak **vzrostly nominálně o 2,7 %** (+35,7 mld. Kč) **a reálně o 2,5 %** (při růstu hrubého domácího produktu ve stálých cenách o 2,5 %). Strukturu běžných příjmů ukazuje následující graf:

Struktura běžných příjmů sektoru domácností v %

- - Náhrady zaměstnancům
- - Sociální dávky
- - Smíšený důchod
- - Důchody z vlastnictví
- - Ostatní běžné transfery příjmové

Zpracováno z dat ČSÚ

Na reálném růstu úhrnného objemu **běžných příjmů se** přibližně 76 % **podílely náhrady zaměstnancům** (růst o 3,1 %) a přibližně jednou šestinou **sociální dávky** (+1,7 %) a **ostatní běžné transfery** – jedná se o náhrady z neživotního pojištění, výhry ze sázek a loterií apod. - reálný vzestup o 7,9 %. Naopak **poklesla kupní síla** (objemu) **důchodů z vlastnictví** (-3,2 %) a **smíšeného důchodu** (zahrnující zejména příjmy z podnikatelských aktivit) – pokles o 0,6 %.

Po odpočtu běžných výdajů (především daní z příjmů a příspěvků na sociální a zdravotní pojištění) zůstal sektoru domácností **úhrnný disponibilní důchod** v částce **1 080,5 mld. Kč**, což bylo **reálně o 3,0 % více** než ve srovnatelném loňském období (kdy se kupní síla jeho objemu meziročně snížila o 3,0 %). Výdaje na individuální spotřebu domácností se meziročně zvýšily o 13 mld. Kč (o 1,3 %) a hrubé úspory o 21,9 mld. Kč (22,7 %).

Relace disponibilního důchodu k objemu hrubého domácího produktu (v běžných cenách) meziročně **poklesla** o 0,9 p. b. na **50,8 %**.

Podrobnější číselné údaje o vývoji příjmů (výdajů a úspor) sektoru domácností jsou součástí tabulky č. 1 v příloze.

Dostupná základní (orientační) **data** charakterizující příjmy konkrétních typů domácností **na mikroúrovni** (zpravodajského souboru statistiky rodinných účtů) **ukázala, že:**

- ⇒ **měsíční** nominální čistý peněžní **příjem na jednoho člena domácnosti** zpravodajského souboru činil **12 744 Kč (o 2,1 % více** než v 1. pololetí 2013, kdy příjmy v průměru mírně klesly); při zohlednění meziroční cenové inflace **se kupní síla** tohoto příjmu **zvýšila o 237 Kč; po faktické stagnaci příjmů v 1. čtvrtletí** vykázaly domácnosti **navýšení příjmů až ve 2. čtvrtletí** (meziroční index 102,8 %),
- ⇒ o trvalé diferenciaci mezi různými typy domácností (viz tabulku č. 2 v příloze) svědčí skutečnost, že **nominálního i reálného přírůstku** čistých peněžních **příjmů dosáhly pouze zaměstnanecké domácnosti s dětmi a domácnosti osob samostatně výdělečně činných** (zejména vliv obnovené dynamiky pracovních příjmů a růst tzv. ostatních příjmů); **pokles kupní síly příjmů domácností důchodců** bez ekonomicky aktivních členů **zapříčinil** – vedle malé dynamiky důchodů – také **snížení** jejich nahodilých tzv. **ostatních příjmů** (odraz vysoké základny příjmů z prodeje nemovitostí z 1. pololetí 2013),
- ⇒ **čistý** měsíční nominální **příjem, s nímž disponovala průměrná domácnost** zpravodajského souboru statistiky rodinných účtů, činil **28 380 Kč** – což bylo **nominálně o 224 Kč více než před rokem**, vzhledem ke slabé inflaci byl reálný přírůstek jen o málo nižší.

Pro hodnocení chudoby a sociálního vyloučení je v zemích EU využíván mezinárodně srovnatelný **souhrnný indikátor „Míra ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením“** (dle dat EU – SILC 2013), který vyjadřuje podíl osob, které jsou ohroženy příjmovou chudobou (s disponibilním příjmem pod hranicí chudoby) nebo silnou materiální deprivací nebo žijí v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou z celkové populace. Jeho hodnota v ČR patří dlouhodobě mezi nejnižší v rámci zemí EU 28 a činila cca **14,6 %; míra ohrožení příjmovou chudobou v ČR představovala 8,6 %.**

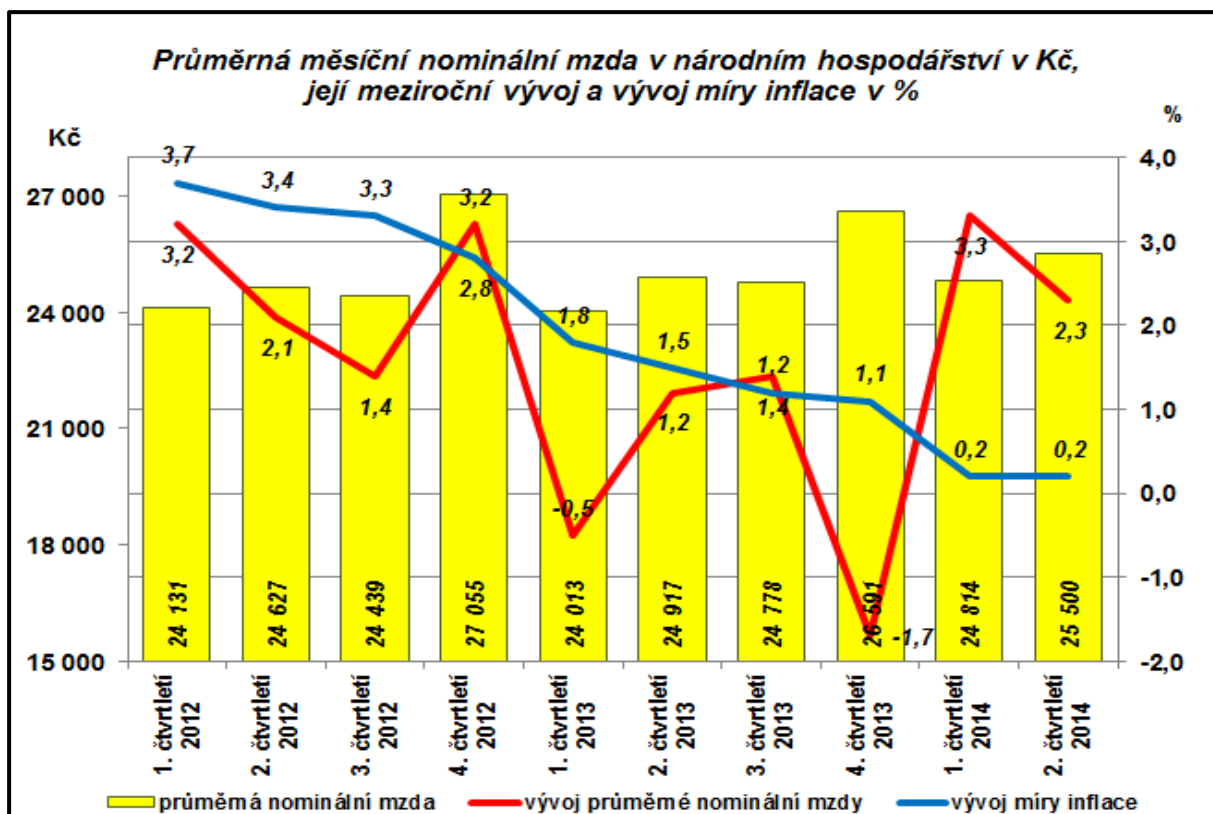
V dalších částech zprávy jsou popsány nejdůležitější poznatky z analýzy vývoje dvou nejvýznamnějších kategorií příjmů domácností, tj. mezd a příjmů sociálního charakteru.

1. 2 Mzdy

Rozhodující část peněžních příjmů domácností tvořily mzdy. Celkový **objem mzdových prostředků** (bez ostatních osobních nákladů) zúčtovaný všem zaměstnancům k výplatě za celé národní hospodářství dosáhl v 1. polovině letošního roku **563,5 mld. Kč** a byl tak nominálně **o 3,3 % vyšší** než ve stejném období roku 2013.

Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců **v národním hospodářství dosáhla** v 1. pololetí 2014 **výše 25 159 Kč**, což představovalo **meziroční nominální růst o 2,8 %** (tj. o 692 Kč). Zaznamenaný nárůst lze hodnotit pozitivně a odráží příznivější vývoj domácí ekonomiky a situaci na trhu práce (zvýšení zaměstnanosti a nabídky volných pracovních míst). Vzhledem k přetrvávající rekordně nízké cenové inflaci (0,2 % ve sledovaném období) došlo oproti 1. pololetí předchozího roku **ke zvýšení průměrné reálné mzdy o 2,6 %**. Po propadech její kupní síly v předchozích obdobích (o 1,3 % v 1. pololetí 2013, resp. 0,8 % v 1. pololetí 2012) se jednalo o největší nárůst průměrné reálné mzdy v 1. pololetí od roku 2007.

Z následujícího grafu, který zobrazuje vývoj průměrné nominální mzdy a míry inflace v jednotlivých čtvrtletích od roku 2012, je patrný rozkolísaný meziroční vývoj průměrné mzdy (ovlivněný především legislativními změnami daňových a odvodových podmínek od roku 2013) a přetrvávající snižující se tempo nárůstu cenové hladiny (vyjádřené indexem spotřebitelských cen).

Vývoj průměrné mzdy nebyl v podnikatelské a nepodnikatelské sféře shodný. **Výrazně vyšší nárůst** byl zaznamenán **v podnikatelské sféře - nominálně o 3,0 %, resp. reálně o 2,8 %** a **průměrná mzda dosáhla úrovně 25 264 Kč**. **V nepodnikatelské sféře se průměrný plat zvýšil nominálně o 1,9 % (reálně o 1,7 %) na 24 695 Kč** – viz tabulka č. 3 v příloze. Průměrná mzda v podnikatelské sféře svojí úrovní převýšila průměrný plat ve veřejných službách a správě o 569 Kč. Relace této průměrné mzdy k průměrnému platu činila ve sledovaném období 102,3 % (ve stejném období předchozího roku 101,2 %).

V samotném 2. čtvrtletí dosáhla průměrná hrubá měsíční nominální mzda v národním hospodářství 25 500 Kč a byla **o 2,3 % vyšší** než ve stejném období předchozího roku; **reálně vzrostla o 2,1 %**. Intenzita nárůstu průměrné mzdy byla sice nižší než v 1. čtvrtletí letošního roku, při hodnocení mzdového vývoje je však zvýšení považováno za objektivnější a bližší realitě, neboť je již oproštěno od vlivu vyplacených „manažerských odměn“ v podnikatelské sféře z konce roku 2012. V podnikatelské sféře vzrostla průměrná mzda nominálně o 2,5 %, resp. reálně

o 2,3 %, v nepodnikatelské sféře činil nominální nárůst průměrného platu 1,7 %, resp. reálně 1,5 %. Průměrná mzda v podnikatelské sféře dosáhla úrovně 25 542 Kč, průměrný plat v nepodnikatelské sféře 25 314 Kč.

Medián mezd (prostřední hodnota mzdového rozdělení) **vzrostl** meziročně **ve 2. čtvrtletí 2014 nominálně o 2,0 % (reálně o 1,8 %)** na úroveň **21 385 Kč**. Nárůst mediánu byl o 0,3 p. b. nižší než činilo zvýšení průměrné mzdy, což svědčí o nerovnoměrném mzdovém nárůstu v rámci mzdového rozdělení. **Medián mezd byl** ve 2. čtvrtletí letošního roku **nižší o 4 115 Kč než průměrná mzda**. Medián mezd mužů činil 23 182 Kč, medián mezd žen představoval 19 310 Kč (tj. o 3 872 Kč méně než u mužů; jejich vzájemná relace dosáhla úrovně 120,1 %).

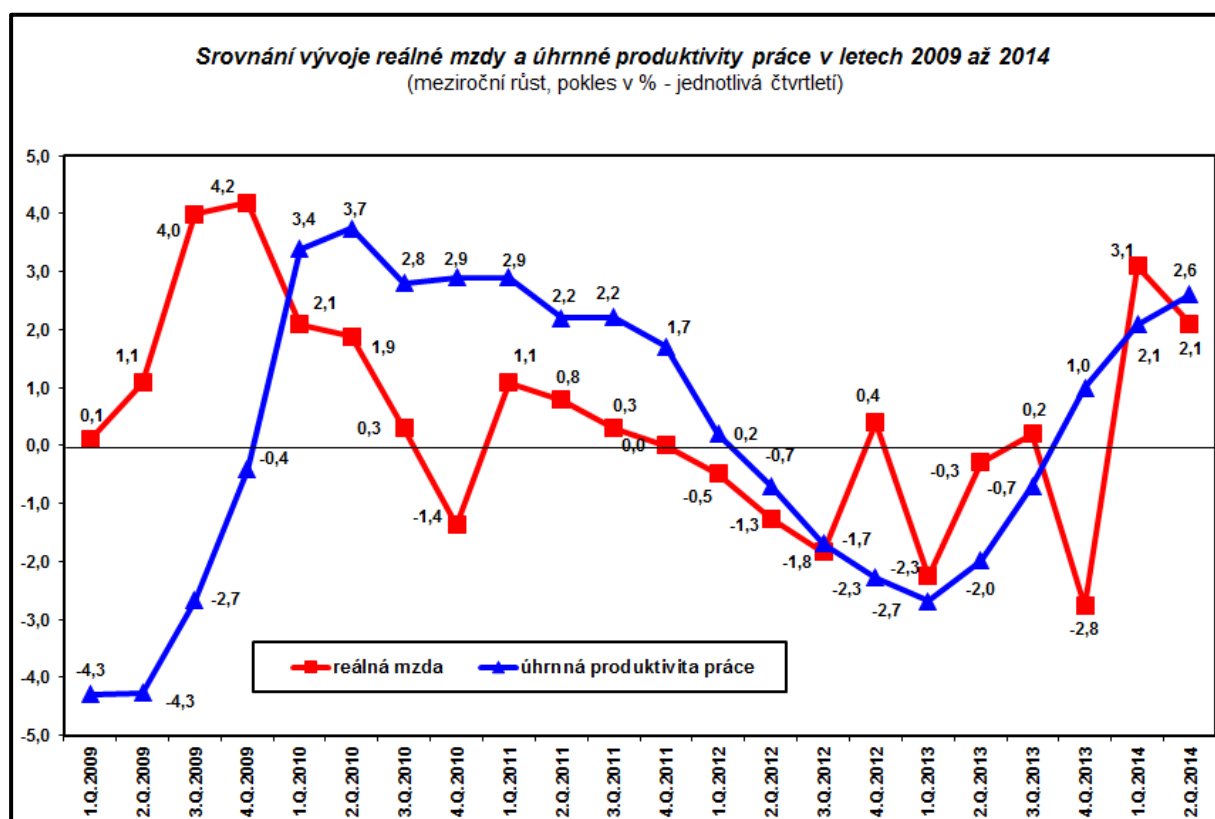
Výše průměrné měsíční mzdy zaměstnanců pracujících v malých firmách (právnícké a fyzické osoby s méně jak 20 zaměstnanci působící v podnikatelské sféře) v 1. pololetí letošního roku **činila 18 099 Kč, tj. 71,9 % celospolečenského výdělkového průměru**; v porovnání se stejným obdobím roku 2013 došlo v důsledku vyšší dynamiky mezd v malých firmách ke zvýšení tohoto podílu (o 0,5 p. b.) – viz tabulku č. 4 v příloze.

Vývoj mezd v 1. pololetí letošního roku charakterizovaly zejména následující skutečnosti:

- ⇒ významnější **zvýšení průměrné nominální mzdy** jak **za celé národní hospodářství**, tak zejména **v podnikatelské sféře**,
- ⇒ mírnější růst průměrného nominálního platu v nepodnikatelské sféře,
- ⇒ **nárůst kupní síly výdělků**, jak **v podnikatelské sféře**, tak i **v nepodnikatelské sféře**,
- ⇒ **růst mezd i produktivity práce**,
- ⇒ mírné **zvýšení** (na makroúrovni) **meziodvětvové diferenciac**e a naopak **snížení územní diferenciac**e mezd zaměstnanců,
- ⇒ **zvýšení mzdové diferenciac**e na úrovni jednotlivých zaměstnanců (na mikroúrovni).

K nárůstu průměrné reálné hodnoty mezd došlo jak v samotném 1. čtvrtletí (o 3,1 %) tak i ve 2. čtvrtletí (i když již s menší intenzitou – o 2,1 %). **Zvýšení průměrné reálné mzdy** bylo zaznamenáno **ve všech 19** sledovaných **odvětvových agregacích CZ-NACE** a v **regionálním členění ve všech 14 krajích** (viz dále).

Přírůstek kupní síly výdělků byl v hodnoceném období **vyšší než vykázaná produktivita práce**. Dynamika úhrnné **produktivity práce** (v pojetí hrubého domácího produktu ve stálých cenách na 1 pracovníka v národním hospodářství) **vzrostla** meziročně **o 2,3 %** a zaostala o 0,3 p. b. za dynamikou průměrné reálné mzdy – detailnější vývoj za jednotlivá čtvrtletí viz následující graf.

Relace produktivity práce a mezd se promítla do vývoje jednotkových mzdových nákladů, které v meziročním pohledu za leden – červen **vzrostly nominálně o 0,5 % a reálně o 0,3 %**. Přesto **vývoj mezd nepředstavoval zásadní riziko z pohledu udržení konkurenceschopnosti tuzemské produkce**.

Reálná hodnota objemu mzdových prostředků zúčtovaných k výplatě **vzrostla** oproti 1. pololetí 2013 **o 3,1 %**; **mzdová náročnost HDP** (relace objemu mzdových prostředků k objemu hrubého domácího produktu v běžných cenách) **se ve stejném porovnání snížila** o 0,5 p. b. **na 26,5 %**.

Část mezd, které svým zaměstnancům dlužili insolventní zaměstnavatelé v režimu konkurzního řízení, jim byla vyplacena Úřadem práce ČR **na základě zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele** a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Celkem bylo takto **k 30. 6. 2014 poskytnuto 211,1 mil. Kč** (o 51,5 mil. Kč více než v 1. pololetí 2013), z toho nejvíce v Jihomoravském kraji (37,4 mil. Kč), Hl. m. Praze (36,5 mil. Kč) a Středočeském kraji (35,9 mil. Kč).

Meziroční **nárůst průměrného nominálního výdělku v rámci podnikatelské sféry** byl zaznamenán ve všech **hlavních odvětvích**. Tento vývoj byl však v jednotlivých odvětvích rozložen nerovnoměrně. Nejvyšší meziroční **vzestup průměrného nominálního platu** byl zaznamenán **v odvětvích „veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení“** (o 2,6 %) a **„kulturní zábavní a sportovní činnosti“** (o 2,4 %). Nejnižší nárůst vykázalo odvětví **„vzdělávání“** (o 1,1 %). Velmi rozdílný byl vývoj průměrného platu v odvětví **„zdravotní, sociální péče“** (nárůst celkem o 1,2 %); zatímco **zaměstnancům státem zřizovaných zařízení** v oblasti **sociální péče vzrostl průměrný plat** nejvíce a nadprůměrně o 3,4 %, naopak **ve státních zařízeních zdravotnické péče průměrný nominální plat stagnoval**, což po zohlednění inflace vedlo k poklesu reálného průměrného platu o 0,2 % – podrobněji viz tabulku č. 5 v příloze.

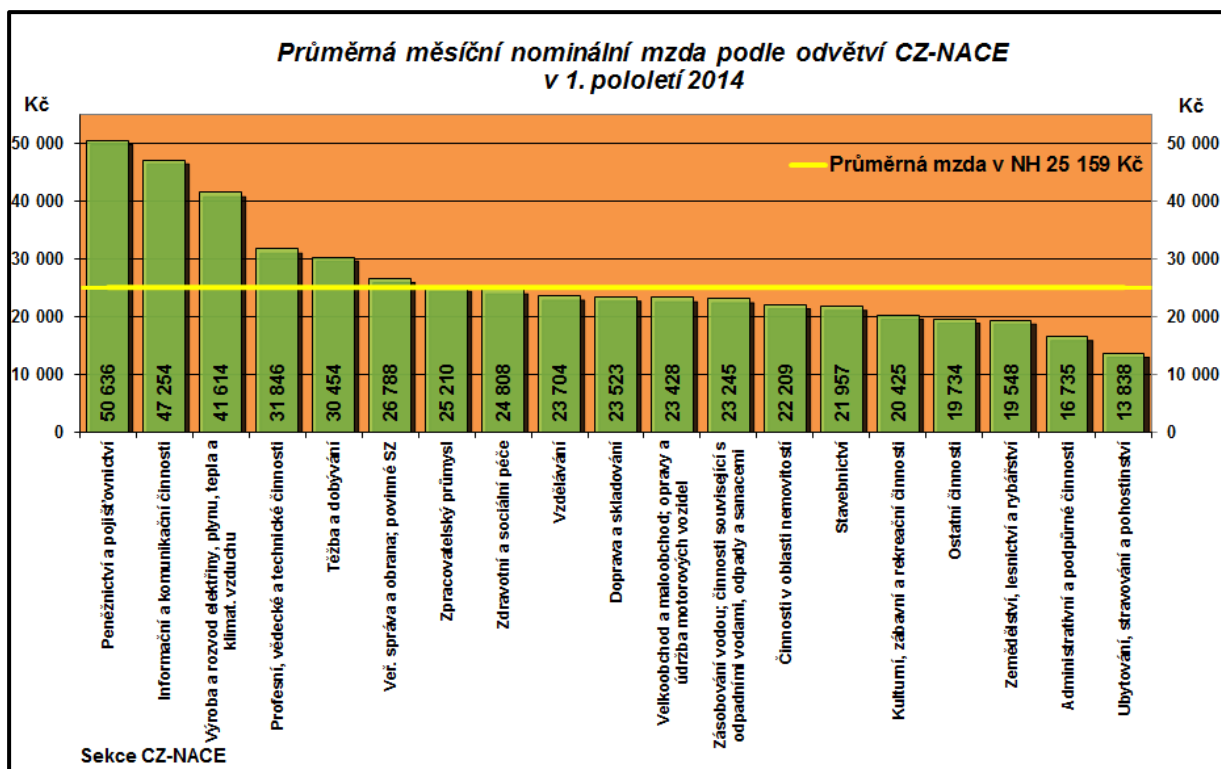
Na nárůst průměrné mzdy v podnikatelské sféře působily v 1. pololetí především **tyto základní faktory**:

- ⇒ nízká srovnávací základna části hodnoceného období (1. čtvrtletí) v důsledku vyplacení mimořádných odměn již koncem roku 2012 (v důsledku přijatých legislativních změn v oblasti daní a odvodů),
- ⇒ oživení a příznivý vývoj ekonomiky, zejména průmyslu (nárůst zakázek, apod.).

Dále však přetrvával relativně vysoký podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu (7,4 % k 30. červnu 2014) a s tím související přebytek nabídky zaměstnanců řady profesí na trhu práce.

Přitom ze statistik o **průměrném evidenčním počtu zaměstnanců** na přepočtené počty (dle Podnikové statistiky o mzdách a zaměstnancích, jedná se o druhý nejvýznamnější zdroj dat, který se však liší od Výběrových šetření pracovních sil) je patrný meziroční nárůst zaměstnanců o 15,3 tis. (tj. o 0,4 %). Přírůstek zaměstnanců byl zaznamenán v obou sférách národního hospodářství. V podnikatelské sféře se zvýšil počet zaměstnanců o 5,8 tis. a v nepodnikatelské sféře o 9,5 tis. V detailnějším odvětvovém členění byly zaznamenány rozdílné trendy ve vývoji zaměstnanců. Největší a nejvýznamnější nárůst zaměstnanců byl vykázan ve zpracovatelském průmyslu (o 13,0 tis., tj. o 1,3 %), dále pak v odvětví „administrativní a podpůrné činnosti“ (o 6,2 tis.) a odvětví „veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení“ (o 4,5 tis.). Největší pokles zaměstnanosti byl zaznamenán opět v odvětví „stavebnictví“ (o 11,8 tis., tj. o 5,5 %), dále pak v odvětvích „ubytování, stravování a pohostinství“ (o 3,2 tis.) a „těžba a dobývání“ (o 2,3 tis.).

Podle klasifikace ekonomických činností (sekcí) CZ-NACE (odvětvové členění) **dosáhla v 1. pololetí 2014 nejvyšší nominální průměrné mzdy** tradičně odvětví „peněžnictví a pojišťovnictví“ (50 636 Kč), „informační a komunikační činnosti“ (47 254 Kč) a „výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu“ (41 614 Kč). Celorepublikový průměr (25 159 Kč) byl překročen rovněž v odvětvích „profesní, vědecké a technické činnosti“ (31 846 Kč), „těžba a dobývání“ (30 454 Kč), „veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení“ (26 788 Kč) a „zpracovatelský průmysl“ (25 210 Kč). Naopak **nejnižší průměrná mzda byla v odvětvích „ubytování, stravování a pohostinství“** (13 838 Kč), „administrativní a podpůrné činnosti“ (16 735 Kč) a „zemědělství, lesnictví a rybářství“ (19 548 Kč). Podrobný přehled o výši průměrných mezd ve sledovaných 19 odvětví CZ-NACE je uveden v tabulce č. 6 v příloze a graficky v následujícím grafu.

K největšímu nárůstu průměrné mzdy došlo v 1. pololetí letošního roku u odvětví „peněžnictví a pojišťovnictví“ (nominálně o 6,6 %, reálně o 6,4 %), „informační a komunikační činnosti“ (nominálně o 3,7 %, reálně o 3,5 %) a „zpracovatelský průmysl“ (nominálně o 3,6 %, reálně o 3,4 %). Naopak nejnižšího meziročního nárůstu průměrné mzdy bylo dosaženo v odvětví „vzdělávání“ a „zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi“ (obě shodně nominálně o 1,1 %, reálně o 0,9 %) a „zdravotní a sociální péče“ (nominálně o 1,2 %, reálně o 1,0 %).

Meziodvětvová mzdová diference proti stejnému období předchozího roku **stoupla**; variační koeficient průměrných mezd (podle секcí CZ-NACE) se zvýšil o 1,1 p. b. na 36,0 %.

Výše průměrné nominální mzdy se výrazně lišila i podle velikosti zpravodajské jednotky, a to přímo úměrně k počtu zaměstnanců, tzn. čím větší byl počet zaměstnanců, tím vyšší byla průměrná mzda. V podnicích do 19 zaměstnanců (velikostní kategorii s druhým nejvyšším počtem zaměstnanců – cca 786 tisíc) byla nejnižší a činila **18 281 Kč** (téměř 73 % průměrné mzdy

v národním hospodářství). Naopak nejvyšší průměrná mzda **30 331 Kč** (cca 121 % průměru) byla vyplacena **v organizacích s 1 000 a více zaměstnanci**. Po poklesu reálných mezd ve všech velikostních kategoriích v 1. pololetí loňského roku došlo naopak v hodnoceném období k významnému nárůstu průměrných reálných mezd ve všech sledovaných organizacích. Nejméně příznivě se vyvíjela situace v podnicích s 20 - 49 zaměstnanci, kde byl zaznamenán jak nejnižší nárůst průměrné mzdy (nominálně o 2,2 %, reálně o 2,0 %), tak i největší pokles počtu zaměstnanců – o 13,7 tis. (2,9 %) – podrobněji viz tabulku č. 7 v příloze.

V územním členění přes opakovaně nejnižší nárůst (nebo i pokles) průměrné mzdy v předchozích obdobích si dominantní postavení stále udržuje **kraj hl. m. Praha, průměrná měsíční mzda v tomto kraji je nejvyšší a dosáhla úrovně 33 044 Kč**. Zároveň zde byl evidován největší počet zaměstnanců (744 tis. podle pracovištní metody z údajů z podnikového výkaznictví ČSÚ). **Jedná se o jediný region, který úrovní průměrné mzdy převyšuje celorepublikový průměr**, a to o více než 31 % (o 7 885 Kč). S velkým odstupem a překročením hranice 25 000 Kč následoval Středočeský kraj. Nejčastěji byl zastoupen interval s průměrnou mzdou 22 000 až 23 000 Kč, a to v 8 krajích (Moravskoslezský, Královéhradecký, Vysočina, Ústecký, Jihočeský, Olomoucký, Zlínský a Pardubický). **Nejnižší průměrná mzda 21 515 Kč byla zaznamenána v Karlovarském kraji**. Současně došlo k nárůstu diferenciaci, tj. zvýšení extrémních mzdových hladin (Praha x Karlovarský kraj) o 158 Kč na 11 529 Kč. Hodnota variačního koeficientu v tomto členění poklesla z 12,1 % v 1. pololetí 2013 na 11,8 % v 1. pololetí letošního roku.

Největší relativní vzestup průměrné nominální mzdy vykázaly kraje Zlínský (o 4,0 %) a **Jihočeský a Kraj Vysočina** (oba shodně o 3,5 %). Naopak nejnižší nárůst průměrné mzdy byl opět zaznamenán v hl. m. Praze (o 2,0 %) a dále pak Karlovarském, Ústeckém (oba shodně o 2,4 %) a Moravskoslezském kraji (o 2,5 %). K růstu kupní síly průměrné mzdy došlo ve všech krajích ČR – viz tabulku č. 8 v příloze.

1.2.1 Poznatky ze šetření Informačního systému o průměrném výdělku

Důležitým zdrojem informací o pracovních příjmech, resp. výdělcích jednotlivých zaměstnanců v České republice, které doplňují údaje ČSÚ, jsou data získaná z pravidelného statistického šetření „**Informační systém o průměrném výdělku**“ (ISPV). Na rozdíl od podnikového výkaznictví ČSÚ, které vychází z údajů o evidenčním počtu zaměstnanců a vyplacených mzdách za ekonomický subjekt, jehož účelem je makroekonomický pohled na mzdy, ISPV poskytuje data o mzdové úrovni jednotlivých skupin zaměstnanců i podle profesní struktury (včetně rozdělení na ženy a muže). Ve výsledcích o průměrných mzdách ČSÚ a ISPV jsou rozdíly, které vyplývají zejména z odlišné definice podnikatelské a nepodnikatelské sféry ČSÚ a mzdové a platové sféry ISPV, rozdílného způsobu přepočtu zaměstnanců, apod.

Z výstupů šetření ISPV lze porovnat výdělkovou úroveň žen a mužů. **Průměrná mzda mužů** dosáhla v 1. pololetí 2014 výše **29 255 Kč** a **průměrná mzda žen 22 865 Kč**. Dynamika růstu průměrné mzdy mužů byla v hodnoceném období o 0,4 p. b. vyšší a činila 2,7 %. Došlo tak ke zvětšení rozdílu v průměrném výdělku mužů a žen o 262 Kč na 6 390 Kč, **relace průměrné mzdy žen k průměrné mzdě mužů** dosáhla **78,2 %** a byla meziročně o 0,3 p. b. nižší než v 1. pololetí předchozího roku. Hodnota **mediánu mezd mužů** činila ve sledovaném období **24 086 Kč** a **mediánu mezd žen 20 331 Kč**. **Porovnání** založené na posouzení vývoje **relace mediánové hodnoty výdělků žen a mužů** představovalo **84,4 %** (absolutní rozdíl 3 755 Kč, což bylo o 2 635 Kč méně než v případě průměru). Mzdy žen jsou nejen v průměru nižší než mzdy mužů, ale jsou také více nivelizované. Z tohoto srovnání však **nelze přímo usuzovat na diskriminaci žen v oblasti výdělků**, neboť jejich úroveň podle pohlaví je ovlivněna řadou faktorů např. strukturou zaměstnanců podle odvětví, profesí, pracovního zařazení (ženy jsou obecně méně zastoupeny na lépe placených místech), vzdělání, věku (dochází k přerušení pracovní kariéry žen v souvislosti s péčí o děti či jiné blízké osoby) a dále i rozsahem čerpání fondu pracovní doby vzhledem k potřebě sladování zaměstnání

a soukromého života (ženy mají nižší objem přesčasové práce placené vyšší sazbou) atd.

Mírné **zvýšení rozsahu mzdové diferenciacce** na nejnižší úrovni **jednotlivých zaměstnanců signalizuje vývoj hodnoty většiny základních diferenciacních charakteristik** popsaných na výsledcích ukazatelů 1. pololetí 2013 a 1. pololetí 2014 v následující tabulce (vlastní propočty MPSV z dat vybraných organizací).

Ukazatel	1. pololetí 2013	1. pololetí 2014
Rozdíl mezi průměrným výdělkem a mediánem (Kč)	3 874	4 046
Podíl zaměstnanců s nižší než průměrnou mzdou (%)	66,9	67,4
Decilový poměr (9. decil : 1. decil)	3,45	3,45
Variační koeficient (%)	83	84
Giniho koeficient	0,30	0,30
Paretův koeficient	0,37	0,38

Podíl zaměstnanců s nižším než průměrným výdělkem z celkového počtu zaměstnanců (oproti stejnému období předchozího roku) se zvýšil o 0,5 p. b. na hodnotu **67,4 %**. V meziroční srovnání se **nejnižší a nejvyšší výdělků vyvíjely** v podstatě **podobně**. Tento vývoj charakterizuje decilový poměr, který se nezměnil a činil 3,45.

Medián mzdy v 1. pololetí 2014 činil **22 371 Kč** (ve mzdové sféře 21 773 Kč, v platové sféře 24 368 Kč) a byl **oproti hodnotě průměrné měsíční mzdy nižší o 4 046 Kč**. V platové sféře představoval tento rozdíl **1 394 Kč**; ve mzdové sféře činilo **zaostávání mediánu za průměrnou mzdou 4 784 Kč**. Z toho vyplývá, že výdělků jednotlivých zaměstnanců ve mzdové sféře na rozdíl od sféry platové byly více diferencované. To bylo ovlivněno zejména vysokou absolutní úrovní vyplácených mezd (včetně prémie, mimořádných odměn a bonusů) vrcholovým manažerům a špičkovým specialistům v tomto sektoru.

Na posílení mzdové diferenciacie působila skutečnost, že průměrné (meziroční) **tempo růstu výdělků řídicích pracovníků a manažerů** (klasifikace CZ-ISCO, hlavní třída 1) **bylo vyšší než průměrná intenzita nárůstu mezd jimi řízených zaměstnanců** (o 1,4 p. b.).

V rozložení úrovně mezd zaměstnanců došlo k mírnému posunu směrem k vyšším hodnotám (viz frekvenční graf v rámci vybraných výstupů z Informačního systému o průměrném výdělků v příloze). **V nejčetnějším pásmu 22 – 24 tis. Kč pobíralo mzdu celkem 9,1 % zaměstnanců** (ve stejném období roku 2013 to bylo 9,3 %). **Výdělek nepřekračující 12 000 Kč mělo 10,1 % zaměstnanců** – ovšem např. v odvětvích „ubytování, stravování a pohostinství“ 48,4 %, „administrativní a podpůrné činnosti“ 36,3 % a „výroba textilií, oděvů, usní a souvisejících výrobků“ 18,4 % zaměstnanců. **Mzda převyšující 40 000 Kč byla vyplacena 14,7 % zaměstnanců** – v odvětvích „telekomunikační činnosti“ ji však obdrželo 61,4 %, „IT a informační činnosti“ téměř 58,3 % a „peněžnictví a pojišťovnictví“ 52,4 % zaměstnanců.

K nadprůměrně odměňovaným profesím v 1. pololetí letošního roku patřili např. „nejvyšší představitelé společností“ (s průměrnou mzdou 84 553 Kč), „lékařští specialisté“ (56 300 Kč), „strojní inženýři“ (42 346 Kč) nebo „učitelé na VŠ a VOŠ“ (39 349 Kč). K nejhůře placeným profesím patřili zejména „pekaři, cukráři a výrobci cukrovinek“ (14 027 Kč), „švadleny, šičky, vyšíváči a pracovníci v příbuzných oborech“ (13 566 Kč) nebo „pracovníci ostrahy a bezpečnostních agentur“ (13 005 Kč).

Velmi **důležitou charakteristikou, která ovlivňuje výdělek** zaměstnance je **stupeň dosaženého vzdělání**. Tzn. čím vyššího vzdělání zaměstnanec dosáhl, tím vyšší měl zpravidla průměrnou mzdu. Např. zatímco zaměstnanec s maturitou pobíral mzdu (26 055 Kč) cca ve výši průměrné mzdy, vysokoškolsky vzdělaný zaměstnanec měl ve sledovaném období průměrnou mzdu více než 1,6 krát vyšší (její úroveň dosáhla 42 188 Kč). Z hlediska věku patřily k nejlépe placeným zaměstnancům ve věku 30 - 49 let, a to ve všech vzdělanostních kategoriích. Největší rozdíly dle jejich věku byly zaznamenány u zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním. Průměrná mzda těchto zaměstnanců ve věku do 29 let činila v 1. pololetí

28 477 Kč (1,3 násobek průměru dané věkové kategorie), ve věku od 30 do 49 let dosáhla 44 955 Kč (1,6 násobek) a ve věku nad 50 let dosáhla úrovně 43 850 Kč (1,7 násobek).

Statistika výdělků z ISPV poskytuje i zajímavý **přehled o mzdách zaměstnanců v České republice podle jejich státního občanství**. Absolutně **nejvyšší průměrné mzdy 97 715 Kč** v 1. pololetí letošního roku v ČR **dosáhli zaměstnanci s německým státním občanstvím**, a to jak v nemanuálních profesích (103 386 Kč), tak i manuálních (24 920 Kč). V porovnání s 1. pololetím loňského roku se **druhou nejlépe placenou skupinou zaměstnanců s průměrnou mzdou 36 458 Kč** v 1. pololetí 2014 stali **občané Ruské federace**, jejichž průměrný výdělek byl však téměř 2,7 krát nižší než nejlépe placení Němci. **Pracovníci ze Slovenska, kteří byli nejpočetnější skupinou zahraničních zaměstnanců (56,5 tis.)** v České republice a jež ve výdělkovém žebříčku předstihli Rusové, pobírali **průměrnou mzdu 30 581 Kč**. **Nejnižší průměrnou mzdu 16 146 Kč obdrželi zaměstnanci z Mongolska, Ukrajiny (19 783 Kč) a Vietnamu (20 213 Kč)**. Vezmou-li se v úvahu pouze pracovníci vykonávající manuální práce, patřili k nejhůře odměňovaným občané Bulharska (průměrná mzda 15 198 Kč) a Ruské federace (15 554 Kč). V nemanuálních profesích byli vedle výše zmíněných německých zaměstnanců nejlépe placeni rovněž občané Bulharska (52 151 Kč) a Rumunska (47 719 Kč), což bylo dáno pravděpodobně tím, že tito zaměstnanci vykonávají nadstandardně placené řídicí, vedoucí a manažerské funkce a není jich v těchto pozicích mnoho.

Průměrná mzda zaměstnanců s invalidním důchodem pro invaliditu prvního nebo druhého stupně, kterých pracovalo 56,4 tis., dosáhla úrovně 17 144 Kč. Nepoměrně méně (6,7 tis.) jich bylo zaměstnáno s invalidním důchodem pro invaliditu třetího stupně. Průměrná mzda těchto zaměstnanců činila 18 347 Kč (tj. cca 69 % průměrné mzdy všech zaměstnanců).

V posledních letech se stává více rozšířenou a využívanou práce na tzv. kratší pracovní úvazky. Ve sledovaném období průměrná mzda zaměstnance, který pracoval na zkrácený pracovní úvazek, meziročně vzrostla o 2,9 % na 22 516 Kč (přepočteno na plný pracovní úvazek).

Podrobné statistiky o výtěžcích (včetně mzdové distribuce) jednotlivých skupin zaměstnanců z Informačního systému o průměrném výtěžku jsou součástí tabulkové přílohy jako samostatná složka na konci materiálu.

1.3 Sociální příjmy

Celkový objem sociálních příjmů (druhé nejvyšší složky peněžních příjmů domácností) **dosáhl** v 1. pololetí 2014 částky **230,7 mld. Kč** a byl o **2,4 mld. Kč** (tj. o 1,0 %) nominálně **vyšší** než ve stejném období roku 2013. **Pokles** byl zaznamenán u **podpor v nezaměstnanosti** a **dávek pro osoby se zdravotním postižením**. **Příjmy občanů z ostatních druhů sociálních dávek se zvýšily** – viz tabulku č. 9 v příloze.

Dávky důchodového pojištění, na které bylo v 1. pololetí 2014 poskytnuto bez dávek vyplácených do ciziny **178,7 mld. Kč**, tj. o **0,5 mld. Kč** (o 0,2 %) **více** než ve srovnatelném období roku 2013, se podílely na celkové úrovni sociálních příjmů domácností 77,4 %. Výdaje související s **valorizací důchodů**, která proběhla v lednu 2014, činily od počátku roku **0,7 mld. Kč**.

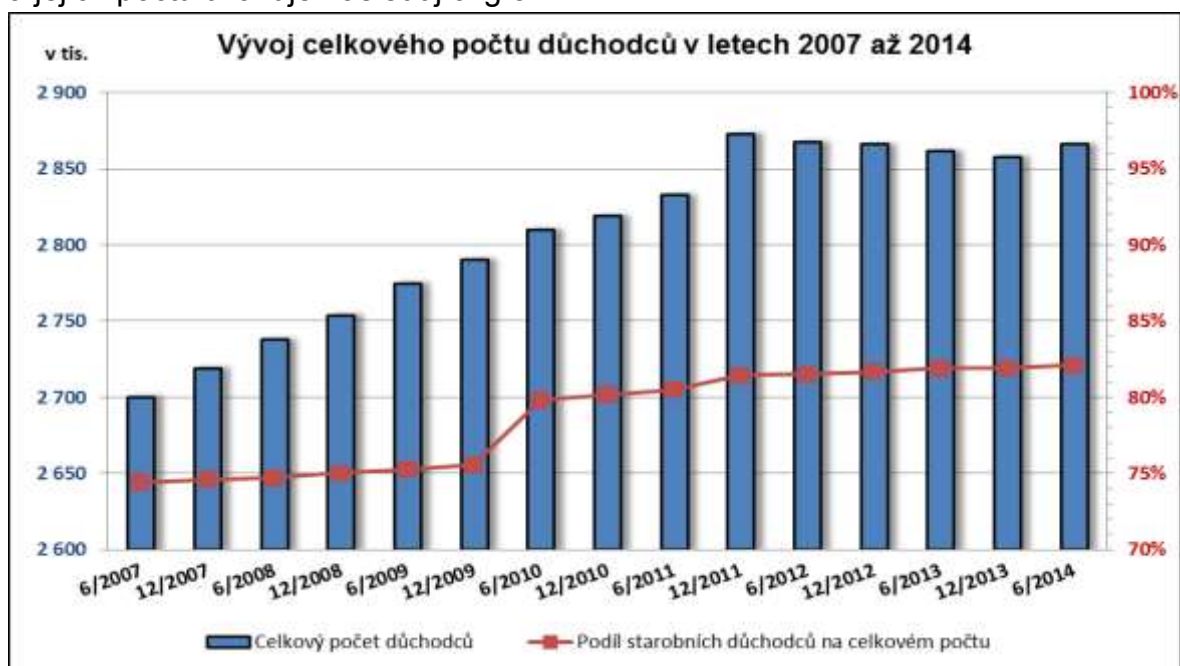
Nárůst zaznamenaly **výdaje na starobní důchody**, které se zvýšily o 1,2 mld. Kč (o 0,8 %) na **144,7 mld. Kč**. Jejich podíl na celkovém objemu výdajů na dávky důchodového pojištění dosáhl 81,0 %. Výdaje **na invalidní důchody se snížily** o 0,4 mld. Kč (o 1,9 %) na **20,9 mld. Kč**.

Průměrná výše (samostatně vypláceného) **starobního důchodu se** v 1. pololetí 2014 meziročně **zvýšila** o 101 Kč (o **0,9 %**) na **11 049 Kč**, v **reálném vyjádření se zvýšila o 1,1 %** (při použití indexu životních nákladů domácností důchodců, který činil 99,8 %).

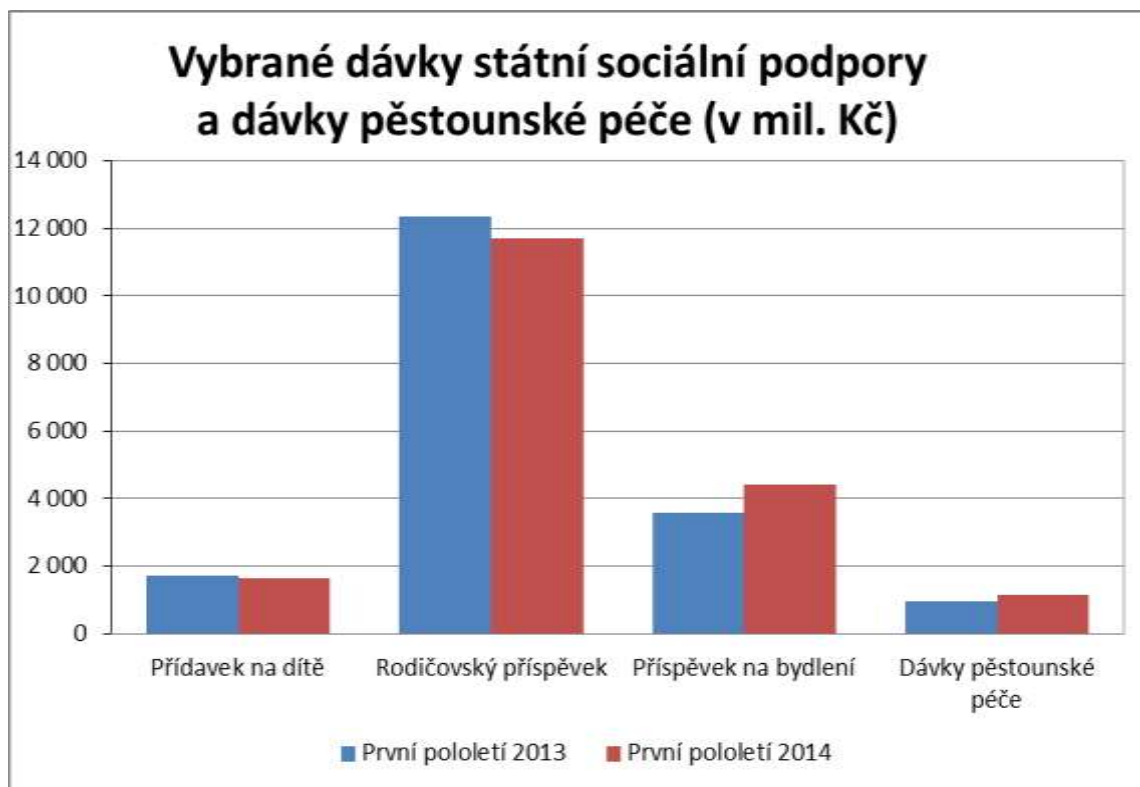
V červnu 2014

- ⇒ pobíralo důchod **2 866,1 tis. osob**, přičemž jejich počet se meziročně **zvýšil** o 4,6 tis. (tj. o **0,2 %**). Snížil se počet příjemců invalidních důchodů o 5,7 tis. (o 1,3 %), vdovských a vdoveckých o 2,1 tis. (o 5,3 %) a sirotčích o 1,1 tis. (o 2,3 %). **Počet důchodců se starobním důchodem** (včetně poměrného starobního) vzrostl o 13,5 tis., (tj. o **0,6 %**) na **2 353,7 tis. osob**, v rámci této skupiny důchodců však narostl počet důchodců s trvale kráceným předčasným důchodem na **551,7 tis.** (o 21,5 tis., tj. o **4,1 %**). Počet důchodců s trvale kráceným předčasným starobním důchodem, kteří tento důchod pobírali před dosažením důchodového věku, se snížil na 47,8 tis. (o 18,0 tis., tj. o 27,4 %),
- ⇒ **průměrný** nominální **starobní důchod** (vyplácený samostatně) **dosáhl 11 065 Kč** a **převýšil** o 102 Kč (tj. o **0,9 %**) skutečnost stejného měsíce roku 2013 (viz. tabulku č. 10). U **žen** činil 10 043 Kč, čímž představoval **82,0 % průměrného důchodu mužů** (12 251 Kč). Průměrná výše trvale kráceného předčasného důchodu byla oproti průměrnému starobnímu důchodu o 1 195 Kč nižší a dosáhla 9 870 Kč (o 82 Kč více než ve srovnatelném období předchozího roku), z toho u mužů 10 998 Kč a u žen 8 923 Kč,
- ⇒ **pobíralo** samostatně vyplácený starobní důchod ve výši **do 10 999 Kč měsíčně 51,2 %** osob (o 1,8 p. b. méně než v 1. pololetí 2013), ve výši **11 000 Kč – 13 999 Kč** měsíčně **38,8 %** osob, **vyšší** důchod **než 14 000 Kč** mělo **10 %** důchodců (o 1 p. b. více než ve srovnatelném období roku 2013).

Vývoj počtu důchodců v posledních sedmi letech a podíl starobních důchodců na jejich počtu ukazuje následující graf:

Na **dávkách státní sociální podpory a pěstounské péče** bylo v 1. pololetí 2014 **vyplaceno 19,0 mld. Kč** a zůstaly tak s 8,2 procentním podílem na celkových sociálních příjmech obyvatel nadále druhou nejvýznamnější složkou sociálních příjmů domácností. V hodnoceném období bylo touto formou vyplaceno meziročně **o 0,3 mld. Kč více** finančních prostředků (**o 1,8 %**) než ve stejném období předchozího roku – viz tabulky č. 9 a 11 v příloze.

Jak ukazuje výše uvedený graf, byl v 1. pololetí 2014 rozhodující dávkou tohoto systému **rodičovský příspěvek** (s podílem 61,6 % na celkovém objemu těchto dávek). **Výdaje** na něj **klesly** proti 1. pololetí 2013 o 0,6 mld. Kč (**o 5,1 %**) na **11,7 mld. Kč**. Průměrný počet měsíčně poskytovaných rodičovských příspěvků se snížil o 4,6 %, tj. o 13,8 tis. na **284,3 tis.**, mj. v souvislosti s poklesem porodnosti od roku 2009.

Výrazný přírůstek byl zaznamenán u **příspěvku na bydlení** (23,2 % podíl na celkové výši výdajů na dávky státní sociální podpory a dávky pěstounské péče). Ve sledovaném období na něj bylo vynaloženo **4,4 mld. Kč**, tj. **o 23,4 %** (o 0,8 mld. Kč) **více** při zvýšeném počtu v průměru měsíčně vyplácených dávek

(o 16,7 %, tj. o 31,5 tis.) na **220,5 tis.**, jejichž průměrná výše vzrostla z 3 165 Kč na 3 350 Kč (o 5,8%). Je to důsledek vysokých nákladů na bydlení, úpravy stanovených normativů pro propočty této dávky i příjmové situace některých typů domácností (vysoká nezaměstnanost, nárůst dlouhodobé nezaměstnanosti).

Formou **přídavku na dítě** (s podílem 8,7 % na celkovém objemu dávek státní sociální podpory a dávek pěstounské péče) bylo vyplaceno **1,7 mld. Kč**, meziročně **o 3,7 % méně**. Počet vyplácených dávek se snížil ve sledovaném období o 3,5 % (o 16,6 tis.) na **457,8 tis.**

Na porodném, které je od 1. 1. 2011 přiznáváno jen na první dítě rodinám s příjmy do 2,4 násobku životního minima, bylo vyplaceno **71,6 mil. Kč**, tj. **o 4,8 % méně** než ve stejném období předchozího roku.

Na **dávky pěstounské péče** bylo vyplaceno **o 19,7 %** (o 190,2 mil. Kč) meziročně **více**, tedy **1,2 mld. Kč**. Průměrný počet vyplácených dávek vzrostl o 14,0 %, na **24,4 tis.** Je to důsledek zvyšujícího se počtu dětí v pěstounské péči i počtu pěstounů a také zvýšení odměny pěstouna v souvislosti se změnou právní úpravy od ledna 2013 - viz tabulky č. 11 - 14 v příloze.

Podle územního členění připadla **nejvyšší částka** poskytnutá prostřednictvím systému státní sociální podpory a pěstounské péče **na 1 obyvatele** v kraji **Ústeckém a Moravskoslezském, nejnižší v Plzeňském kraji**, nejrychleji tato částka rostla rovněž v Moravskoslezském a Ústeckém kraji a také v Hl. m. Praze (viz tabulku č. 15 v příloze).

V pořadí **třetí** objemově **největší položku** sociálních příjmů domácností tvořily **dávky nemocenského pojištění**. Touto formou bylo v 1. pololetí 2014 poskytnuto **11,1 mld. Kč**, což bylo o 0,6 mld. Kč (**o 5,6 %**) **více** než ve srovnatelném období předchozího roku (viz tabulku č. 9 v příloze).

Rozhodující dávkou bylo **nemocenské**, jehož podíl na dávkách nemocenského pojištění činil 64,0 % a jehož **objem se zvýšil** o 0,7 mld. Kč (**o 10,1 %**) na **7,1 mld. Kč** především v souvislosti s ukončením přechodného období (od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2013), kdy zaměstnavatelé vyplácely náhradu mzdy po dobu až tří týdnů dočasné pracovní neschopnosti zaměstnance – od 1. ledna 2014 náleží nemocenské již od 15. dne pracovní neschopnosti.

Na peněžitou pomoc v mateřství bylo za leden až červen 2014 vyplaceno **3,5 mld. Kč**, tedy o 18,2 mil. Kč (**o 0,5 %**) meziročně **méně**.

Rovněž výdaje na **ošetřovné** se ve sledovaném období snížily (**o 8,4 %**, tj. o 42,6 mil. Kč) a činily **0,5 mld. Kč**.

Na **vyrovnávacím příspěvku v těhotenství a mateřství**, (jehož výše je zanedbatelná a nemá vliv na celkový vývoj dávek nemocenského pojištění) bylo vyplaceno 4,1 mil. Kč (**zvýšení o 20,6 %**), viz tabulku č. 16 v příloze.

Další významnou složkou sociálních příjmů domácností je **příspěvek na péči**. V hodnoceném období bylo takto vyplaceno **10,1 mld. Kč**, což bylo **o 4,7 %** (0,5 mld. Kč) meziročně **více**.

V červnu 2014

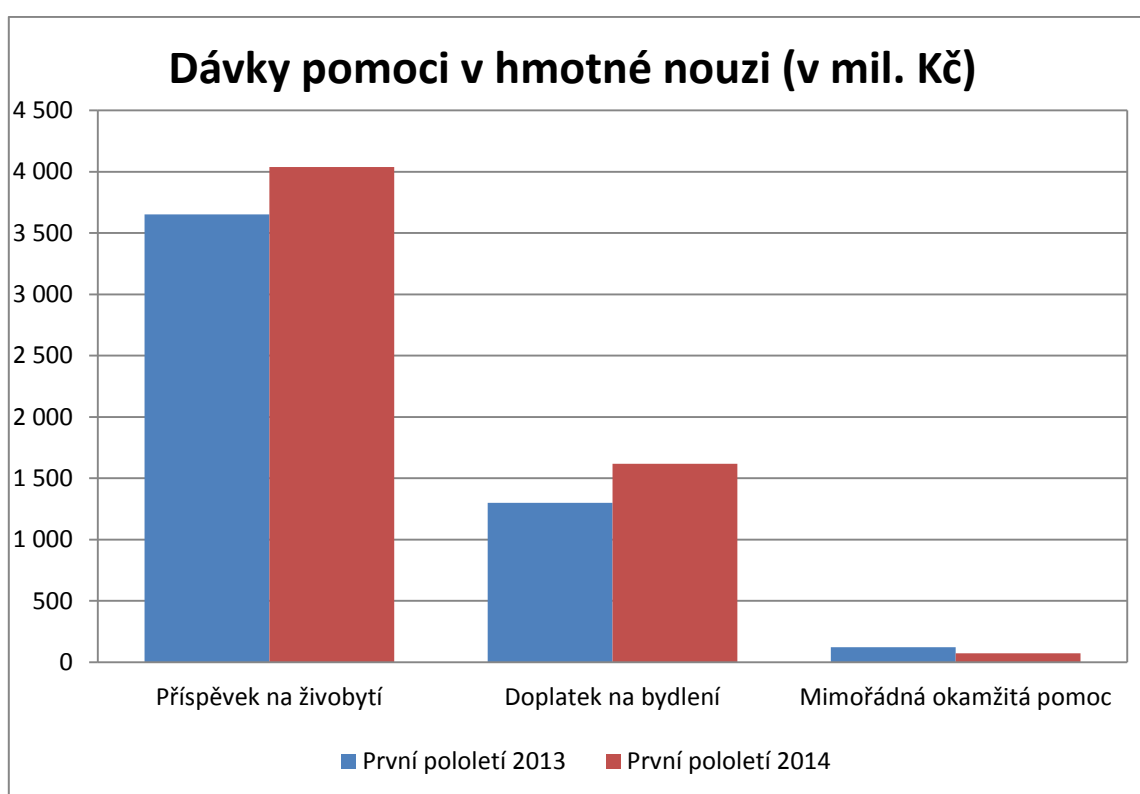
- ⇒ bylo vyplaceno celkem 331,1 tis. příspěvků na péči, tj. o 14,0 tis. příspěvků meziročně více,
- ⇒ se z celkového počtu dávek vyplatilo 33,5 % v I. stupni závislosti, 32,5 % ve II. stupni závislosti, 21,5 % ve III. stupni závislosti a 12,5 % ve IV. stupni závislosti, meziročně došlo k nárůstu počtu příspěvků ve všech stupních závislosti, nejvíce ve II. stupni (o 5,5 tis.) a ve III. stupni (o 3,6 tis.),
- ⇒ z hlediska věkové struktury bylo cca 26,8 % příspěvků vyplaceno osobám do šedesáti let věku, osobám ve věku 60 – 80 let cca 29,8 % příspěvků a osobám starším osmdesáti let 43,4 % příspěvků.

Prostředky vyplacené formou **podpory v nezaměstnanosti** byly s podílem 2,3 % na celkových sociálních příjmech pátou (z hlediska výše vynaložených prostředků) složkou sociálních příjmů domácností. V lednu – červnu 2014 na ně bylo vyčerpáno **5,3 mld. Kč** při meziročním **poklesu o 1,6 % (o 87,2 mil. Kč)**. V uvedeném období vzrostl **průměrný podíl nezaměstnaných osob** z 7,8 na **8,1 %**, tj. o 0,3 p. b. Průměrný počet evidovaných nezaměstnaných se zvýšil o 22,0 tis. (o 3,8 %) na 592,5 tis., přičemž průměrný počet evidovaných nezaměstnaných **s nárokem na podporu** v nezaměstnanosti vzrostl na **129,6 tis.** (o 2,7 tis., tj. o 2,1 %). Podíl žen pobírajících podporu v nezaměstnanosti na celkovém počtu uchazečů s podporou činil 46,7 % (o 2,1 p. b. více než v 1. pololetí 2013). Podíl absolventů s podporou se snížil ve sledovaném období o 0,4 p. b. na 0,9 %. Jedno volné pracovní místo připadalo na 14,2 uchazeče (ve stejném období roku 2013 na 14,9 uchazeče).

Průměrná výše podpory v nezaměstnanosti se meziročně ve sledovaném období **snížila o 5,5 % (344 Kč) na 5 867 Kč**. Pokles průměrné výše podpory souvisel s nárůstem počtu uchazečů o zaměstnání starších 50 let (s delší podpůrčí dobou, ale ve snížené procentní výměře), ale také s tím, že přibývá uchazečů o zaměstnání, kteří ukončili pracovní poměr sami, a v případě nároku na podporu v nezaměstnanosti jim je od začátku podpůrčí doby vyplácena ve snížené procentní výši. Průměrnou výši podpory snižují také uchazeči o zaměstnání – studenti. Rovněž přibývá osob, převážně žen, ucházejících se o zaměstnání po rodičovské dovolené, jejichž podpora v nezaměstnanosti je nízká.

Pokles průměrné výše podpory byl zaznamenán ve všech krajích ČR (od 8,6 % v Ústeckém kraji až po 3,5 % v kraji Jihomoravském). Nejnižší průměrnou úroveň podpory vykázal kraj Zlínský (5 458 Kč), nejvyšší hl. m. Praha (7 338 Kč) – viz tabulku č. 18 v příloze.

Dávky pomoci v hmotné nouzi, které patří mezi složky s menším podílem na celkových sociálních příjmech domácností, ale jejichž podíl na celkových sociálních příjmech se zvyšuje (ve sledovaném období z 2,2 % na 2,5 %, tedy o 0,3 p. b.), byly čerpány ve **výši 5,7 mld. Kč**. V porovnání s množstvím prostředků poskytnutých touto formou v 1. pololetí 2013 se jednalo o jejich **překročení o 0,6 mld. Kč (o 12,9 %)**, které bylo způsobeno zejména navýšením počtu příjemců dávek v souvislosti s vysokým počtem uchazečů o zaměstnání bez nároku na podporu v nezaměstnanosti a nepříznivou ekonomickou situací domácností – viz tabulku č. 19 v příloze. Vývoj výdajů na jednotlivé dávky ukazuje graf:

Výdaje na **příspěvek na živobytí** (jejichž podíl činil ve sledovaném období 70,5 % z úhrnného objemu prostředků na dávky pomoci v hmotné nouzi) vzrostly **na 4,0 mld. Kč** a **převýšily** skutečnost předchozího roku **o 0,3 mld. Kč (o 10,5 %)**. Průměrný měsíční počet dávek se zvýšil o 19,3 tis. (13,2 %) na **165,9 tis. dávek**. Meziročně byly výdaje na příspěvek na živobytí překročeny ve všech krajích (v rozmezí od 4,4 % v Pardubickém kraji do 23,5 % v hl. m. Praze), viz tabulku č. 20 v příloze.

V červnu 2014

- ⇒ bylo vyplaceno 162,8 tis. příspěvků na živobytí, což bylo meziročně o 12,6 tis. (o 8,4 %) více,
- ⇒ z celkového počtu dávek připadalo 51,1 % na domácnosti jednotlivců, 8,5 % domácností mělo 5 členů a více,
- ⇒ průměrná výše dávky činila 4 088 Kč (o 57 Kč méně než v červnu 2013).

Na **doplatku na bydlení**, který představuje 28,3 % z úhrnu dávek pomoci v hmotné nouzi, bylo vyplaceno **1,6 mld. Kč**, tj. **o 24,5 % více** než v 1. pololetí 2013. I u čerpání této dávky došlo ve všech krajích k výraznému překročení proti skutečnosti předchozího roku, a to v rozmezí od 17,0 % (Jihomoravský kraj) do 37,4 % (Královéhradecký kraj), jak ukazuje tabulka č. 20 v příloze. V průměru bylo za leden až červen vyplaceno 74,2 tis. dávek, tj. o 12,8 tis. (o 20,8 %) více než za stejné období roku 2013.

V červnu 2014

- ⇒ bylo vyplaceno 71,8 tis. doplatků na bydlení – o 9,3 tis. (o 14,9 %) více než v červnu 2013,
- ⇒ z tohoto počtu připadla největší část – 49,8 % na domácnosti jednotlivců, domácností s 5 a více členy bylo 8,3 %,
- ⇒ průměrná výše dávky činila 3 697 Kč (o 105 Kč více než v červnu 2013),
- ⇒ většina dávek byla vyplacena domácnostem bydlícím v nájemní formě bydlení (52,1 %), 40,2 % do jiných forem bydlení (z toho cca 2/3 dávek, tj. téměř 20 tis. do ubytoven).

Výdaje na mimořádnou okamžitou pomoc (poslední z dávek tohoto systému) se proti srovnatelnému období **snížily**. Bylo na nich vyplaceno **72,9 mil. Kč**, tj. **o 40,1 %** (o 48,9 mil. Kč) **méně**, především proto, že na rozdíl od roku 2013 nedošlo k žádné mimořádné události. Proto se také tyto dávky nejvýrazněji snížily ve Středočeském kraji (o 79,1 %), v hl. m. Praze (o 76,3 %) a Ústeckém kraji 69,2 %), tedy v krajích, které byly nejvýrazněji zasaženy červnovými povodněmi v roce 2013 - viz tabulku č. 20 v příloze.

Dávky pro osoby se zdravotním postižením se podílely na celkových sociálních příjmech pouze 0,4 %. Bylo na nich vyplaceno **0,9 mld. Kč (o 0,3 % méně než v 1. pololetí 2013)**. V 1. pololetí roku 2014 bylo celkem vyplaceno 3,2 tis. příspěvků na zvláštní pomůcku v celkové výši 370,0 mil. Kč. Průměrně bylo měsíčně vyplaceno 229,5 tis. příspěvků na mobilitu, jejich celková výše činila za sledované období 548,4 mil. Kč – viz tabulku 21 v příloze.

2. Spotřebitelské ceny a životní náklady

Průměrná meziroční míra úhrnné cenové inflace byla v lednu – červnu letošního roku výrazně **nižší než v 1. pololetí 2013 a činila 0,2 %** (v 1. pololetí m. r. 1,7 %). V období od počátku ledna do konce června 2014 vzrostla úhrnná cenová hladina o 0,3 % (viz tabulky č. 22 a 23), přičemž zřetelně mírný byl vývoj ve všech měsících již od počátku letošního roku (např. byla vykázána nejnižší lednová meziměsíční míra cenové inflace za dobu celé existence samostatné České republiky).

Mezičtvrtletní cenová inflace z 1. čtvrtletí t. r. proti 4. čtvrtletí 2013 (+0,4 %) se ve 2. čtvrtletí v obdobném porovnání s lednem - březnem snížila na +0,2 %. Od dubna do konce června vzrostly – stejně jako před rokem – nejvíce ceny odívání a obuvi (dražší sezónní kolekce letního zboží), relativně významně podražily také léky, léčebná péče a veřejné stravování a ubytování. Zlevnily naopak potraviny a nealkoholické nápoje (ovoce, zelenina, brambory). V oblasti bydlení měly nadále zásadní vliv nižší ceny elektřiny, a to i přesto, že některé další položky mírně rostly (mj. ceny tepla).

Cenový vývoj charakterizovalo ve 2. čtvrtletí ve skupinách bydlení, bytové vybavení, zdraví, pošty a telekomunikace určité zmírnění předchozího deflačního pohybu, naopak zpomalil růst cen výživy a alkoholických nápojů. Ceny pohonných hmot v dopravě rostly nejvíce v květnu a červnu.

K meziročnímu přírůstku úhrnného indexu spotřebitelských cen přispěly ve vykazovaných skupinách domácností v hodnoceném období i v jeho čtvrtletích (vzhledem k dříve uvedeným skutečnostem) jednotlivé agregované „výdajové“ skupiny spotřebního koše **následovně** (zaokrouhleno na 1 desetinné místo):

Úhrnný nárůst spotřebitelských cen (v %) vlivy v procentních bodech	1. pololetí 0,2	V tom:	
		1. čtvrtletí 0,2	2. čtvrtletí 0,2
Potraviny, nealkoholické nápoje	+0,5	+0,6	+0,3
Bydlení, voda, energie, paliva	-0,6	-0,7	-0,5
Alkoholické nápoje, tabák	+0,3	+0,4	+0,3
Ostatní zboží a služby	+0,1	+0,1	0,0
Stravování a ubytování	+0,1	+0,1	+0,1
Zdraví	-0,1	-0,1	-0,1
Vzdělávání	0,0	0,0	0,0
Rekreace a kultura	+0,1	+0,1	+0,1
Bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	-0,1	-0,1	0,0
Odívání a obuv	+0,1	+0,1	+0,1
Doprava	+0,1	0,0	+0,1
Pošty a telekomunikace	-0,3	-0,3	-0,2

Zpracováno z dat ČSÚ

V důsledku výše uvedených skutečností **meziroční dynamika růstu spotřebitelských cen** (životních nákladů) konkrétních **statisticky sledovaných domácností proti 1. pololetí 2013 významně klesla:**

⇒ **u domácností důchodců životní náklady** dokonce nedosáhly ani úrovně ledna – června 2013, když **se o 0,2 % snížily** (před rokem o 2,3 % vzrostly). **Příčinou** byl mimořádně příznivý vývoj ve **struktuře** jejich **spotřebního koše** s dominantním postavením **výživy** (index červen 2014 / červen 2013 činil 99,2 %), vysokým podílem výdajů za **bydlení** (stejný index 96,9 %) a nadprůměrným podílem nákladů na **léky a zdravotní péči** (index 96,7 %),

⇒ **v hl. m. Praze** bylo navýšení relativně nejvyšší a činilo **0,8 %**, **při nadprůměrném nárůstu nákladů na potraviny a nealkoholické nápoje** byl vykázán hlavně **menší pokles cen bydlení** (výrazně vyšší nárůst cen tepla, nižší zlevnění elektřiny a plynu) – podrobnější data obsahují tabulky č. 22 a 23 v příloze.

Harmonizovaný index spotřebitelských cen (cenový index propočtený podle jednotné metodiky EU pro potřeby porovnání inflace v jednotlivých členských zemích) stagnoval v červnu letošního roku (meziročně) **v ČR** na úrovni **100,0 %**. Proti průměru EU 28 byl vývoj v ČR o 0,7 p. b. příznivější.

3. Peněžní výdaje, půjčky a úspory domácností

3. 1 Peněžní výdaje

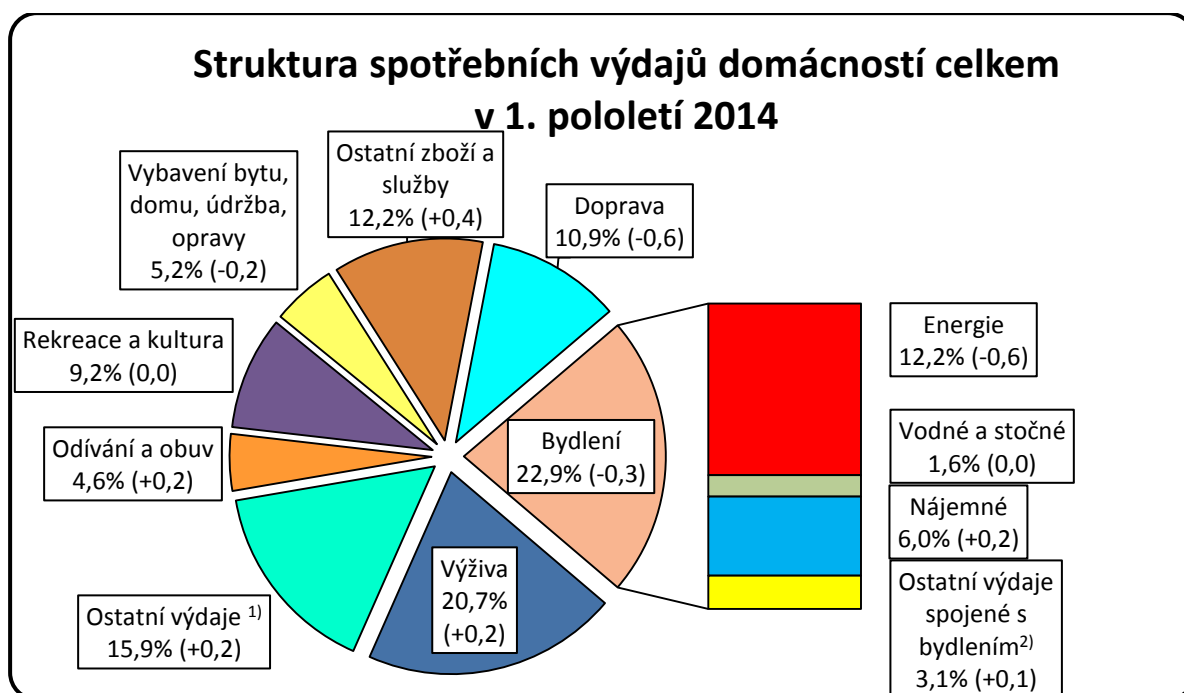
Podstatným **činitelem mírného navýšení spotřebních výdajů** v 1. pololetí letošního roku byl relativně příznivý vývoj na trhu práce a vykázaný růst reálných mezd. V souladu s těmito skutečnostmi **klesla intenzita celkového zadlužování** u peněžních institucí, **ve vnitřní struktuře půjček se však obnovil růst spotřebních úvěrů**.

Celkové výdaje domácností na mikroúrovni (zpravodajského souboru statistiky rodinných účtů) **se diferencovaly v závislosti na pohybu jejich příjmů, spotřebních zvyklostech a realizaci dlouhodobějších investic** v předchozích letech. Meziroční **vývoj** nominálních čistých peněžních výdajů propočtený na 1 člena domácnosti tohoto souboru **v průběhu 1. pololetí 2014** ukazuje následující tabulka (vlastní propočty MPSV z dat ČSÚ) – rovněž viz tabulku č. 2:

	1. čtvrtletí	2. čtvrtletí	1. pololetí
Nominální čisté výdaje celkem (měsíční průměr v Kč)	10 223	11 582	10 905
Index v % (stejně období roku 2013 =100)			
- nominální	99,8	101,0	100,4
- reálný	99,6	100,8	100,2
Přírůstek (pokles) v Kč (proti st. období roku 2013)			
- nominální	- 22	+ 112	+ 42
- reálný	- 19	+ 92	+ 22
Rozdíl meziroční dynamiky nominálních výdajů a příjmů (v procentních bodech)	-0,6	- 1,8	- 1,7

K objektivnějšímu hodnocení je třeba zaměřit se zejména na **analýzu nejvýznamnější složky vydání, tj. spotřební výdaje** (celková vydání očištěná o vliv mimořádných nákupů nemovitostí apod.), **z níž vyplynuly tyto poznatky** (číselné údaje jsou uvedeny v tabulce č. 24):

- ⇒ **člen domácnosti** uvedeného souboru **vydal v 1. pololetí t. r. za zboží a služby určené k bezprostřední spotřebě** měsíčně v průměru **o 1,4 % více** (o 141 Kč) než o rok dříve (kdy se jejich nárůst dostal poprvé po recesi do kladných čísel),
- ⇒ nominální **spotřební výdaje zvýšily téměř všechny typy domácností**, nejvíce domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů (+ 3,3 %, tj. 329 Kč) a domácnosti osob samostatně výdělečně činných (+ 2,1 %, resp. 197 Kč), jediné zaměstnanecké domácnosti bez dětí vykázaly mírný pokles spotřebních vydání (-1,0 %, tj. 134 Kč měsíčně – vliv nižších výdajů na bydlení a dopravu po předchozím výrazném vzestupu),
- ⇒ **ve struktuře** úhrnných **spotřebních vydání** domácností došlo u všech nebo u větší části domácností **k poklesu váhy** výdajů na **dopravu, pošty, telekomunikace a bytové vybavení**, nejvíce naopak **vzrostl podíl** peněžních **prostředků vynaložených na aktuálně inflačně příznivé výdaje, tj. na výživu, rekreace, veřejné stravování a „vynucené“ výdaje za ostatní zboží a služby** (tj. administrativně zvýšené finanční platby, pojistné apod.) – viz následující graf a tabulku č. 24 v příloze:

Údaje v závorkách jsou rozdíly proti 1. pololetí roku 2013

¹⁾ zahrnuje výdaje za zdravotní péči (2,8 %), pošty a telekomunikace (4,3 %), veřejné stravování a ubytování (5,4 %), vzdělávání (0,6 %) a alkoholické nápoje, tabák (2,8 %)

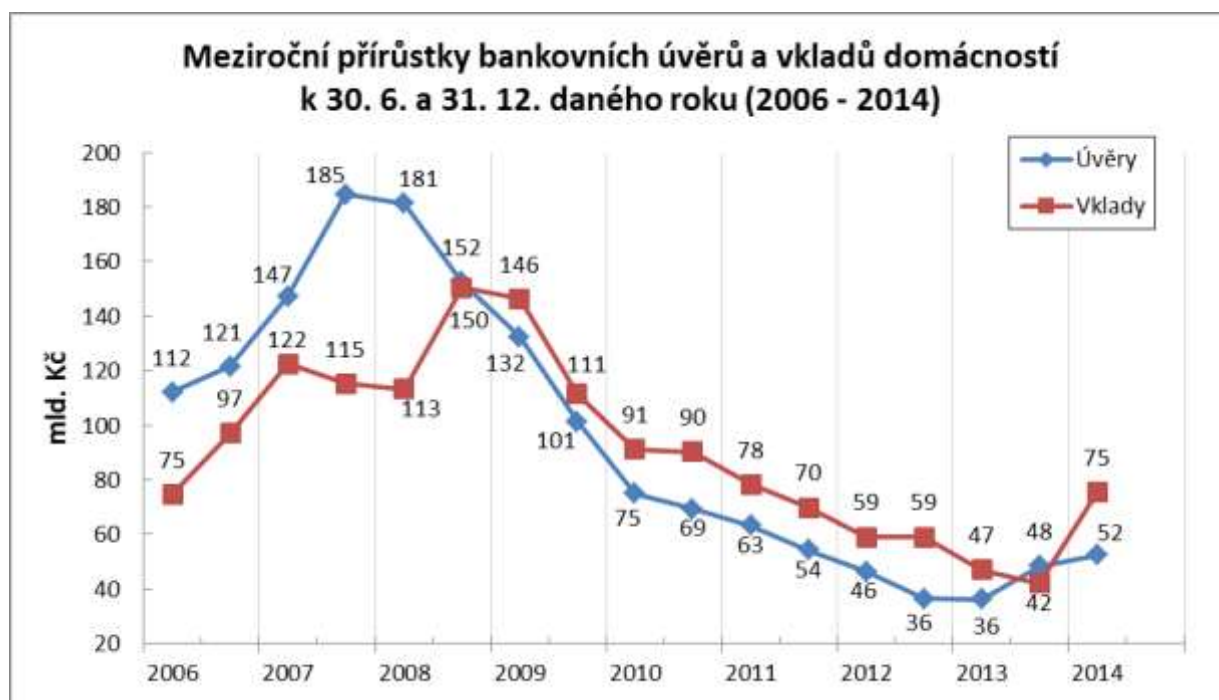
²⁾ např. údržba, opravy, odvoz odpadu, apod.

3. 2 Peněžní úvěry, půjčky

I přes hospodářské oživení bylo v prvním pololetí roku 2014 stále zřejmé **opatrné chování domácností vůči úvěrům a zadlužování**. Nižší tempo úvěrování se od začátku roku projevilo nejvíce v intenzitě pokrytí části výdajových potřeb domácností peněžními půjčkami (v tom zejména na okamžitou spotřebu).

Podle údajů ČNB činil **úhrnný objem půjček domácností** evidovaných u peněžních ústavů k 30. 6. 2014 **1 198,6 mld. Kč, což bylo o 52,4 mld. Kč více než ke stejnému období předchozího roku**. Došlo tak ke změně trendu klesajících přírůstků bankovních úvěrů, který trval od roku 2008 – viz následující graf. Domácnosti využívaly možnosti úvěrování hlavně na konci roku 2013, kdy byla spotřeba domácností podpořena devizovými intervencemi a nízké úrokové sazby také vedly k častému využívání možnosti refinancování hypoték. **Od začátku roku**

2014 ovšem sledovaný ukazatel celkového objemu úvěrů narostl už jen o 15,8 mld. Kč – viz tabulku č. 25 v příloze.

Zpracováno z dat ČNB

Rozhodující část meziročního **vzestupu celkového objemu** bankovních peněžních **půjček představovaly, stejně jako v předcházejícím roce**, hypoteční a jiné **úvěry na bydlení** (871,1 mld. Kč), z toho **objem hypotečních úvěrů se oproti stejnému období minulého roku zvýšil o 50,5 mld. Kč** (na 768,4 mld. Kč). Údaje bankovního a nebankovního registru také ukazují, že i přes růst celkového počtu úvěrů na bydlení (o 133 tis.) se snižuje jejich průměrná částka (pokles o 135 tis. Kč na 1,5 mil. Kč). Celkový **objem spotřebitelských úvěrů** (na zboží a služby běžné spotřeby) **meziročně vzrostl, ale jen o 2,6 mld. Kč.**

Uvedené obecné trendy **potvrdily** rámcově i dostupné výsledky **šetření u konkrétních typů domácností** (výše splátek úvěrů byla u všech typů domácností – s výjimkou zaměstnanců s dětmi – vyšší než přírůstek nově přijatých půjček). Největší kladný rozdíl mezi výší splacených a přijatých půjček vykázaly domácnosti zaměstnanců bez dětí a osob samostatně výdělečně činných.

V první polovině roku 2014 nastal mírný růst celkového objemu prostředků poskytnutých **nebankovními společnostmi prostřednictvím spotřebitelských úvěrů** (meziroční nárůst o 3,7 %). Domácnosti si podle dat České leasingové a finanční asociace (ČLFA) touto formou půjčily od začátku roku celkem 17,9 mld. Kč. Zlepšení trendu ve výkonu národního hospodářství se projevuje i v počtu půjček na pořízeních nových automobilů, kde vzrostl počet uzavřených smluv o 832.

Pozitivní skutečností je **pokles objemu tzv. „úvěrů v selhání“ v oblasti půjček na bydlení**, který představoval ke konci června 2014 28,0 mld. Kč (o 0,3 mld. Kč meziročně méně), celkový objem úvěrů se selháním dosáhl úrovně 58,6 mld. Kč.

3. 3 Úspory

Zlepšující se **příjmová situace domácností se projevila i v celkových úsporách**. Stále tak pokračoval trend meziročně rostoucích přírůstků vkladů, který nastal na konci roku 2013 (tato tendence je zachycena na grafu v předchozí kapitole).

Domácnosti v úhrnu dokázaly vytvářet nové úspory a jejich (korunové a cizoměnové) **vklady se meziročně** podle dostupných údajů ČNB **k 30. 6. 2014** meziročně **zvýšily o 75,3 mld. Kč na 1 864,1 mld. Kč**. V běžných cenách byl meziroční přírůstek vkladů domácností přibližně poloviční než na konci roku 2008, kdy dosáhl 150,3 mld. Kč. **Míra úspor** podle statistiky národních účtů **činila 10,9 %** a byla tak vyšší oproti první polovině roku 2013 o 1,7 p. b. – viz tabulku č. 1.

Skladba přírůstku úsporných vkladů se v posledních letech výrazně **změnila**. Při jednoznačné **orientaci na tvorbu úspor v tuzemské měně** (96,5 %) dávaly domácnosti v souvislosti s trvale nízkou hladinou úrokových sazeb výhradně přednost spoření v jejich **netermínované formě** (od začátku roku nárůst o 6,7 %) a tvořily tak 62,8 % celkových vkladů, **zatímco termínované vklady se za první polovinu roku 2014 snížily o 3,0 %**. Jednalo se tak jednak o reakci na nízké

úročení, které má problém zhodnocovat vklady nad úroveň inflace a také o potřebu domácností využívat více likvidní produkty a mít tak rychleji k dispozici peněžní prostředky v případě finančních potíží.

Úročení vkladů dále klesalo a pohybovalo se pod úrovní cenové inflace. Průměrná úroková sazba jednodenních vkladů se podle ČNB k 30. 6. 2014 snížila na 0,39 % (o 0,13 p. b. méně oproti stejnému období předchozího roku), stejně tak poklesla sazba z vkladů s výpovědní lhůtou na 1,79 %. Mírný pokles nastal u úrokových sazeb s dohodnutou splatností s průměrným úročením (1,18 %).

Nízká atraktivita termínovaných a netermínovaných účtů vedla domácnosti k využívání i jiných finančních produktů s vyšším zhodnocením. Podle Asociace pro kapitálový trh (AKAT) **stav peněžních prostředků investovaných do tuzemských a zahraničních otevřených podílových fondů** obyvatelstvem a institucemi činil k 30. 6. 2014 **297,5 mld. Kč**, což bylo **o 48,8 mld. Kč více než v polovině roku 2013** (o rok dříve nastal růst jen o 26,9 mld. Kč). Výrazně více investic zaznamenaly hlavně smíšené fondy, dluhopisové fondy a akciové fondy. Naopak méně vyhledávané byly v roce 2014 fondy fondů (fondy investující do jiných podílových fondů) a fondy peněžního trhu. Rozdělení investic mezi domácí a zahraniční fondy bylo přitom v podstatě vyrovnané – mírný předstih měl objem zahraničních fondů (52 % z celkových investic). Největšími zprostředkovatelem investovaného majetku byla finanční skupina Generali PPF Asset Management, a. s. + ČP Invest, a. s.

ING Bank ČR i v tomto roce provedla průzkum, jak domácnosti v současné době spoří. Na základě zveřejněných dat by si české domácnosti v druhém čtvrtletí 2014 vystačily se svými úsporami v průměru 4 měsíce a 6 dní. Mírný meziroční růst také zaznamenal ukazatel potenciálu spoření, podle kterého průměrně převyšovaly příjmy domácností výdaje o 32 %.

C. Vývoj ve 3. čtvrtletí 2014 a predikce na další období

Základní (dosažitelné) **poznatky o dalším vývoji** příjmů a výdajů domácností **v roce 2014 se výrazněji neliší** od jevů popsanych v předchozích částech materiálu.

K oživení ekonomiky ČR přispívají v současné době **spolu s investicemi na tvorbu hrubého fixního kapitálu nejvíce výdaje na konečnou spotřebu domácností a výdaje vládních institucí**. Pozitivně se hlavně kromě proinvestiční politiky projevily růst příjmů domácností a postupné zlepšování situace na trhu práce. Tento trend by měl nadále pokračovat, a proto **lze očekávat** ve třetím a čtvrtém čtvrtletí tohoto roku **podobný meziroční růst HDP jako v prvních dvou čtvrtletích roku 2014**. Oproti tomu se naopak snižuje vliv zahraničního obchodu a v současné době zřejmé zpomalení růstu národních ekonomik, hlavně Německa, může ohrožovat i budoucí hospodářský vývoj České republiky.

Za celý rok 2014 očekáváme nárůst HDP v rozsahu 2,2 až 3,2 % a podobný vývoj je predikován i pro rok 2015 (růst v rozmezí 2,3 až 3,3 % meziročně).

Z oblastí ovlivňujících příjmy domácností jsou prozatím jedinými dostupnými údaji základní **data o mzdách v průmyslu a stavebnictví za první dva měsíce 3. čtvrtletí**, z nichž vyplynuly tyto **dílič poznatky**:

- ⇒ **v červenci a v srpnu došlo v odvětví průmyslu** v podnicích s 50 a více zaměstnanci **k meziročnímu zvýšení průměrného evidenčního počtu zaměstnanců** (v červenci o 1,7 % a v srpnu rovněž o 1,7 %), **ve stavebních podnicích** (s 50 a více zaměstnanci) **jejich počet** naopak meziročně **poklesl** (v červenci o 4,0 % a v srpnu o 3,4 %),
- ⇒ **průměrná měsíční nominální mzda** těchto zaměstnanců **v průmyslu vzrostla v červenci** meziročně **o 1,8 %** (reálně o 1,3 %) **a v srpnu** (kdy činila 26 126 Kč) **o 1,0 %** (reálně o 0,4 %). **Ve stavebních podnicích se zvýšila** průměrná měsíční **nominální mzda** výše uvedených zaměstnanců meziročně **o 1,8 %** (červenec), resp. **o 2,0 %** (srpen) a v srpnu dosáhla v absolutním

vyjádření 28 567 Kč. K meziročnímu zvýšení došlo ve stavebnictví u reálné mzdy v červenci o 1,3 %, v srpnu byl zaznamenán nárůst o 1,4 %.

Přírůstek průměrné nominální mzdy v národním hospodářství ČR by se mohl v letošním roce pohybovat v intervalu 1,5 – 3,5 % a v roce 2015 v rozmezí 2,5 – 4,5 %. Reálná mzda by se při zohlednění predikované míry cenové inflace (viz dále) mohla letos zvýšit o 0,9 až 3,1 %, příští rok by mohla její dynamika činit cca 2,7 %.

Dynamičtější vývoj celkových čistých příjmů domácností se ve 3. čtvrtletí pravděpodobně oproti předchozímu období výrazněji nezměnil (data statistiky rodinných účtů nejsou ještě k dispozici). Lze odhadovat, že **dynamika nominálních příjmů** byla v průměru nadále na úrovni kolem 1,5 - 2,5 %, což znamená, že jejich **kupní síla** - při trvale nižší inflaci - byla v průměru **vyšší než** před rokem.

Za celý rok 2014 lze očekávat přírůstek nominálních čistých příjmů domácností (zejména vzhledem k vývoji mezd a sociálních příjmů) v rozsahu cca 2,0 – 2,5 %, tj. přírůstek jejich reálné hodnoty. Další růst by mohl vyvolat očekávaný dynamičtější mzdový vývoj v roce 2015 a také již schválená valorizace důchodů.

Podle předběžných údajů dosáhl **celkový objem sociálních příjmů** v 1. až 3. čtvrtletí tohoto roku **353,5 mld. Kč**.

V rámci sociálních příjmů **činily u největší položky – důchodů výdaje** (předběžně) **272,3 mld. Kč**, průměrná výše samostatně vypláceného starobního důchodu - **od ledna do září t. r. vzrostla** meziročně o 0,9 % na **11 058 Kč**.

Podle odhadu by průměrná výše samostatně vypláceného starobního důchodu mohla v letošním roce dosáhnout 11 065 Kč (meziroční index 100,9 %), v roce 2015 by mohla činit průměrných 11 315 Kč (index 102,3 %).

Výdaje na **dávky státní sociální podpory a pěstounské péče** vzrostly v 1. až 3. čtvrtletí 2014 oproti stejnému období předchozího roku o 0,7 % na **28,2 mld. Kč** a **dávky pomoci v hmotné nouzi** o 10,4 % na **8,5 mld. Kč**.

Podle odhadu vzrostou v roce 2014 ve srovnání s rokem 2013 dávky státní sociální podpory a dávky pěstounské péče o 2,7 mld. Kč (o 1,9 %)

na 38,0 mld. Kč. Dávky pomoci v hmotné nouzi pak o 0,9 mld. Kč (o 8,6 %) na 11,4 mld. Kč.

Výdaje na podporu v nezaměstnanosti činily od ledna do září 2014 7,3 mld. Kč a byly o 0,2 mld. nižší než ve stejném období předchozího roku. Počet uchazečů o zaměstnání poklesl ke konci září na 529,1 tis. osob (o 28,0 tis. méně než o rok dříve), z toho počet osob s podporou v nezaměstnanosti k 30. září poklesl na 96,7 tis. (tj. na 18,3 % ze všech uchazečů). Podíl nezaměstnaných osob meziročně klesl na 7,3 % (z loňských 7,6 %).

Lze očekávat, že za celý rok 2014 dosáhne podíl nezaměstnaných osob průměrné úrovně cca 7,7 %, tj. stejné jako v roce 2013. V roce 2015 by se mohl podle aktuální predikce pohybovat v rozmezí 7,2 – 7,6 %.

Obvyklé letní sezónní vlivy se také letos projeví ve snižující se cenové inflaci. Úhrnná cenová hladina vzrostla v červenci - září proti 2. čtvrtletí jen o 0,1 %. V tomto směru působily především vyšší ceny ve výdajových skupinách rekreace (tradičně vlivem letní sezóny dovolených), bydlení (dražší zemní plyn), léků ve zdravotnictví, pohonných hmot v dopravě a finančních služeb; sezónní pokles cen potravin a nealkoholických nápojů předurčilo výrazné zlevnění zeleniny a ovoce, pokračovalo zlevňování v rámci odívání, obuvi a telekomunikačních služeb.

V meziročním pohledu byl ve 3. čtvrtletí vykázán letos zatím největší cenový nárůst (o 0,6 %). Toto zvýšení bylo výsledkem nárůstu finančních plateb a hlavně zřetelného zmírnění poklesu cen bydlení. Mírná akcelerace především tržních cen navázala na oživení spotřebitelské poptávky utlumené v ekonomické recesi předchozích let a tato tendence je pravděpodobná (za předpokladu nezměněných hospodářskopolitických podmínek) také minimálně v první polovině roku 2015. V úhrnu za 1. – 3. čtvrtletí 2014 byly spotřebitelské ceny v průměru o 0,3 % vyšší než ve stejném období roku 2013; životní náklady domácností důchodců se proti lednu – září 2013 snížily o 0,1 %.

Další vývoj cenové inflace se bude zřejmě udržovat na současné, popř. jen o něco vyšší, úrovni a za celý rok 2014 dosáhne průměrné hodnoty cca 0,4 - 0,6 %. Ve směru zvýšení inflace pravděpodobně zapůsobí možné pohyby tržních cen, zejména změny cen výživy.

Vzhledem k dosud známým, popř. avizovaným (administrativním) změnám mj. v cenové deregulaci (již oznámené možné mírné zlevnění elektřiny, nevypytatelný pohyb cen plynu, další zvýšení spotřebních daní u tabáku apod.) a očekávanému vývoji tržních cen, odhaduje MPSV roční zvýšení spotřebitelské inflace v roce 2015 v intervalu 1,4 – 2,0 %.

Dříve popsané hlavní **tendence ve vývoji peněžních půjček a úspor domácností se v červenci a srpnu 2014 nezměnily:**

- ⇒ stav bankovních **úvěrů domácností byl v srpnu vyšší** proti červnu **o 10,2 mld. Kč** (což byl **o 0,5 mld. Kč větší přírůstek** než ve stejném období roku 2013) a většinu uvedeného přírůstku představovaly úvěry na bydlení (+ 8,9 mld. Kč); **celkový stav úvěrů domácností u bank činil ke konci srpna 1 208,8 mld. Kč,**

- ⇒ **přírůstek** korunových **úspor** domácností za první dva měsíce 3. čtvrtletí 2014 (+ 9,5 mld. Kč) byl **výrazně vyšší než před rokem** (+ 2,6 mld. Kč), a byl dosažen znovu výhradně **vlivem vzestupu netermínovaných vkladů**; naopak **termínované vklady pokračovaly v hlubokém propadu** (na konci srpna byly nižší oproti červnu o 16,9 mld. Kč).

V posledním čtvrtletí roku 2014, ani na začátku příštího roku, nelze ještě očekávat zásadní obrat tendencí ve stavu úvěrů a úspor domácností. Při pokračujícím růstu reálných příjmů se bude postupně zvyšovat ochota domácností k využívání úvěrů nejen na bydlení, ale i na spotřebu. Preference netermínovaných vkladů bude při nízkých úrokových sazbách a slabé inflaci nadále pokračovat a bude tak stále hlavní složkou přírůstku celkového objemu vkladů domácností.

* * *

Aktuálnější a komplexní údaje týkající se příjmové a výdajové situace českých domácností ve 3. čtvrtletí roku 2014 nebyly v době zpracování materiálu k dispozici. Přinese je „Zpráva o základních tendencích příjmové a výdajové situace domácností ČR v 1 – 3. čtvrtletí 2014“, která bude vládě předložena v lednu 2015.